

KONIN

tu płynie energia

PROGRAM ROZWOJU KULTURY W KONINIE NA LATA 2023 - 2030

ZAŁĄCZNIK 1
DIAGNOZA STANU MIEJSKIEJ
POLITYKI KULTURALNEJ

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

SPIS TREŚCI	2
WSTĘP	3
METODOLOGIA	5
PODSUMOWANIE	8
STAN MIEJSKIEJ POLITYKI KULTURALNEJ KONINA	14
WYNIKI DIAGNOZY – OCENA OGÓLNA	16
DZIAŁALNOŚĆ MIEJSKICH INSTYTUCJI KULTURY	19
OTOCZENIE FORMALNO-PRAWNE DZIAŁALNOŚCI KULTURALNEJ	27
FINANSOWANIE KONIŃSKIEJ KULTURY	34
ANALIZA DZIAŁALNOŚCI POZAINSTYTUCJONALNEJ	46
DODATEK METODOLOGICZNY - SCENARIUSZ WYWIADU IDI	49

Wstęp

Polityka kulturalna jest świadomym i konsekwentnym działaniem władz prowadzonym w ramach prawa i za pomocą narzędzi określonych w odpowiednich ustawach zmierzającym do tworzenia warunków do rozwoju kultury i sztuki, w tym szczególności do umożliwienia autonomicznego prowadzenia działalności kulturalnej i wzmacniania uczestnictwa w kulturze. Polityka kulturalna nie ogranicza się tylko do kwestii sektorowych, ale z poszanowaniem dla kultury jako wartości samej w sobie, uznaje ją za istotny czynnik rozwoju i wzmacnia jej rolę społeczną - w tym jej wpływ na budowanie spójnych społeczności, łączących je więzi i tożsamości oraz kreatywności.

Analiza polityki kulturalnej polega więc na zbadaniu, w jaki sposób władze prowadzą swoje działania w tym obszarze polityki publicznej i w jaki sposób przekładają się one na jakość warunków do rozwoju kultury i sztuki.

Dobra polityka kulturalna - zgodnie z efektami prac grupy eksperckiej powołanej przy okazji tworzenia rankingu „Kreatorów rozwoju kultury miejskiej - powinna odznaczać się:

- Odpowiadaniem na potrzeby mieszkańców – ale bez pomijania zjawisk, wydarzeń, artystów i podmiotów niszowych;
- Sprawnym zapleczem administracyjnym – powinna być sprawna pod względem technokratycznym; administracyjno-urzędniczym – decyzje decydentów (urzędników i władz) powinny być podejmowane w klarowny i przejrzysty sposób;
- Wypełnianiem funkcji polityczno-negocjacyjnej - rolą decydentów jest moderacja, dialog i utrzymywanie równowagi pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w sferze kultury oraz podejmowanie potrzebnych interwencji;

- Funkcjonowaniem zgodnie z regułami planowania strategicznego – konieczne jest, by wykraczała poza bieżące „odpowiadanie na potrzeby mieszkańców”;
- Dobrze prowadzona polityka kulturalna powinna podlegać regułom planowania o charakterze długoterminowym i strategicznym; wykorzystywać narzędzia badawcze, diagnozować mocne strony kultury w danym mieście; uwzględniać szeroką perspektywę, identyfikować i włączać inne sfery życia społecznego, które są z kulturą współzależne. Podejmowane decyzje i działania w sferze kultury powinny podlegać miarodajnej ocenie (za pomocą wskaźników lub szerzej – ewaluacji); koncentrować się na wymiarze społecznym – chodzi tu o budowanie więzi i kapitału społecznego oraz wzmocnienie kreatywności.

Diagnoza stanu miejskiej polityki kulturalnej stanowi Załącznik nr 1 do Programu Rozwoju Kultury w Koninie na lata 2023 – 2030 i została przygotowana w ramach projektu pn. „Miasto Konin - opracowanie dokumentacji w ramach wsparcia rozwoju miast POPT 2014-2020” finansowanego ze środków Unii Europejskiej, w ramach Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 i ze środków budżetu państwa.

Metodologia

Przedmiotem niniejszej analizy było więc w istocie sprawdzenie, czy i w jakim natężeniu powyższe cechy polityki kulturalnej występują w Koninie. Ich uchwycenie było możliwe dzięki zastosowaniu szeregu narzędzi badawczych o charakterze diagnostyczno-eksploracyjnym. Diagnostycznym, gdyż głównym celem było rozpoznanie i opisanie obecnego stanu polityki kulturalnej w mieście; eksploracyjnym zaś, gdyż jednoczesnym zadaniem było odkrywanie zależności i prawidłowości, którymi rządzi się polityka kulturalna obecnie i może rządzić się w przyszłości.

W badaniu zastosowano różne narzędzia badawcze i przanalizowano wiele źródeł danych w celu lepszego opisanie zjawiska. Dzięki pozyskaniu i wykorzystaniu danych z różnych źródeł minimalizowany jest wpływ charakteru danego źródła, a analiza jest pełniejsza.

Zastosowane narzędzia badawcze:

Pogłębione wywiady indywidualne (IDI) są niezwykle ważnym źródłem wiedzy. Dzięki rozmowom z przedstawicielami środowiska kultury, a więc indywidualnymi twórcami, ale także reprezentantami m.in. miejskich instytucji, organizacji pozarządowych, samorządu, podmiotów prywatnych czy mediów udało się zbudować obraz funkcjonowania kultury w Koninie. Wywiady dotyczyły również m.in. szans i wyzwań w obszarze kultury, oczekiwań wobec poszczególnych podmiotów działających w kulturze, relacji pomiędzy nimi, ale też potencjału i przyszłości konińskiej kultury. W sumie przeprowadzono 36 pogłębionych wywiadów indywidualnych z przedstawicielami środowiska kultury.

Kolejnym narzędziem diagnostycznym była otwarta ankieta online, której celem było zbadanie ogólnego odbioru dotychczasowej polityki kulturalnej. Ankieta pozwoliła nam również na ocenienie funkcjonowania kultury w mieście, jak i poszczególnych podmiotów oraz ich roli we współtworzeniu polityki kulturalnej. Dzięki zaangażowaniu środowiska kultury udało się zebrać unikalne opinie 206 respondentów i respondentek. Wyników ankiety nie należy traktować jako reprezentatywnych dla wszystkich mieszkańców Konina.

Analiza dokumentów i danych zastanych, czyli istniejących dokumentów strategicznych, planów działania, sprawozdań rocznych z działalności oraz dokumentów budżetowych, które obejmowały swym zasięgiem lata 2017-2021. W szczególności analiza ta obejmowała:

- dokumenty strategiczne (w tym Strategię Rozwoju Miasta Konina. Plan 2020-2030) oraz artykuły i wywiady dotyczące kultury w mieście;
- sprawozdania z realizacji zadań zleconych przez Miasto Konin organizacjom trzeciego sektora;
- raporty o stanie miasta;
- plany działań i sprawozdania roczne z działalności miejskich instytucji kultury (Koniński Dom Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie, Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Urbanowskiej w Koninie);
- działalność innych instytucji kultury w mieście (Centrum Kultury i Sztuki w Koninie, Muzeum Okręgowe w Koninie, dla których organizatorem jest województwo wielkopolskie);
- działalność prywatnych szkół artystycznych oraz Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. I.J. Paderewskiego w Koninie podlegającej pod Ministra właściwego ds. kultury i dziedzictwa narodowego;
- dokumenty budżetowe z lat 2017–2021.

Ostatnim narzędziem badawczym były warsztaty strategiczne, które służyły pogłębieniu zebranych wniosków i budowaniu rekomendacji, na których można byłoby oprzeć Program Rozwoju Kultury. Odbyły się trzy warsztaty:

- 8 września 2022 – jego celem było omówienie stanu miejskiej polityki kulturalnej w kontekście najważniejszych trendów i wyzwań stojących przed kulturą i mogących mieć wpływ na działalność kulturalną i charakter uczestnictwa w kulturze;

- 27 października 2022 r. – jego celem było omówienie analizy SWOT i dyskusja o dostępnych narzędziach, które można by zastosować w odpowiedzi na dostrzeżone potencjały, szanse i zagrożenia.
- 15 listopada 2022 r. – jego celem była prezentacja końcowych wniosków połączona z konsultacjami ogólnych założeń Programu Rozwoju Kultury w Koninie na lata 2023 – 2030.

Grupa respondentów badania oraz uczestników warsztatów strategicznych została dobrana w sposób celowy. Są to osoby, które kształtują kulturę i politykę kulturalną w Koninie. Wywiady i ankiety były więc prowadzone z m.in. reprezentantami miejskich instytucji kultury, przedstawicielami Urzędu Miasta oraz Rady Miasta, członkami organizacji pozarządowych działających na polu kultury, twórcami i animatorami miejskiej kultury czy dziennikarzami. Miejska kultura kształtuje się poprzez ich działania, ale także poprzez ich wzajemne zależności, dlatego w badaniu tak ważne było dotarcie do tych właśnie respondentów.

Podsumowanie

Gdyby niniejsze badanie obejmowało tylko kwestię różnorodności oferty kulturalnej, aktywność środowiska twórców i animatorów kultury oraz innowacyjność prowadzonych działań – należałoby uznać Konin za jedno z wyróżniających się miast na mapie Polski (biorąc oczywiście pod uwagę lokalną skalę i możliwości).

Jednakże diagnoza musi objąć swoim zasięgiem także inne elementy działań, które tworzą miejską politykę kulturalną. Punktem wyjścia jest zbadanie, czy miejska polityka kulturalna jest prowadzona w sposób świadomy i konsekwentny. W tym przypadku od razu należy zaznaczyć, że w Koninie nie tylko brakuje strategicznego podejścia do polityki kulturalnej, ale również krótkoterminowa perspektywa zdominowana jest raczej przez reakcję na bieżące wydarzenia i pojawiające się okazje, niż konsekwentne działania we wcześniej obranym kierunku.

Istniejące zapisy w obowiązującej Strategii Rozwoju Miasta. Plan 2020-2030 Konin Zielone Miasto Energii odnoszą się do kultury na dwa sposoby. Najbardziej bezpośrednio są cele 1.1 (*Tworzymy i rozwijamy miejsca pobudzające aktywność kulturalną i społeczną mieszkańców*) oraz 3.14 (*Rozwijamy miejsca i infrastrukturę rekreacyjną, kulturalną i sportową na obecnych i odzyskanych zasobach naturalnych*). Pośrednio do kultury odnosi się wizja miasta, w której zadeklarowana jest chęć budowania rozwoju kultury w sposób demokratyczny – doceniając inicjatywę mieszkańców.

Przeprowadzone na potrzeby Strategii Rozwoju Konin badania wskazują na istnienie szerokiej oferty kulturalnej, potrzebę zwiększenia wysiłków wkładanych w promowanie wydarzeń, zły stan niektórych obiektów oraz wysokie wskaźniki uczestnictwa w kulturze, jedne z wyższych wśród podobnych ośrodków (po Kaliszu).

Brak pogłębionych badań - zarówno na poziomie miejskim, jak i działań poszczególnych instytucji czy organizacji - zmusza do korzystania z intuicji, doświadczenia i wiedzy osób zarządzających konińską kulturą. W konsekwencji oznacza to również uznanie

subiektywnego podejścia do kultury i jej odbiorców za jeden z kluczowych elementów procesu podejmowania decyzji.

Brak świadomości pogłębiany jest przez brak dyskusji o stanie i ambicjach konińskiej kultury. Zgodnie z wypowiedziami zebranymi poprzez wywiady IDI w ciągu ostatniej dekady nie prowadzono żadnych znaczących debat na temat kultury. Te zaś, które pojawiały się w przestrzeni publicznej - np. dotycząca przyszłości „Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca w Koninie” zakończyły się bez żadnych końcowych wniosków. Warto zaznaczyć, że ta dyskusja odbywała się na jednym z portali informacyjnych działających w Koninie i nie rozszerzyła się na inne podmioty – np. nie została podjęta na forum Rady Miejskiej, ani nie poświęcono jej żadnego spotkania z udziałem wszystkich zainteresowanych tą kwestią.

W Koninie nie odbywały się też publiczne spotkania, które swoim charakterem przypominałyby popularne w ciągu ostatniej dekady w Polsce kongresy kultury. Trzeba jednak zaznaczyć, że brak debaty i brak ich podsumowania w równym stopniu obciąża decydentów, jak i samych twórców i animatorów miejskiej kultury.

Uważny obserwator konińskiej kultury i czytelnik niniejszej diagnozy z pewnością stanie przed pytaniem dotyczącym pozornej sprzeczności zachodzącej pomiędzy obecnością różnorodnej oferty kulturalnej i innowacyjnością lokalnych twórców i animatorów kultury a systemowymi deficytami miejskiej polityki kulturalnej.

Odpowiedź na to pytanie jest kluczowa dla zrozumienia wyzwania, przed którym stoi obecnie Konin. Po pierwsze, ta pozorna sprzeczność pomiędzy efektem kulturalnych działań, a jakością polityki kulturalnej nie jest niczym niespotykanym w polskiej rzeczywistości. Sektor kultury – jak pokazały to liczne badania z cyklu „DNA Miasta” – jest często zmuszony do działania w warunkach permanentnego niedofinansowania, wyzwań organizacyjnych, problemów z infrastrukturą i braku strategicznego myślenia. Te deficyty nadrabiane są siłą własnego zaangażowania i umiejętnością niezwykle efektywnego wykorzystywania dostępnych zasobów.

W Koninie na sytuację dodatkowo pozytywnie wpływa:

- kreatywność części inicjatyw oddolnych,
- istnienie skutecznych sieci współpracy, wymiany wiedzy i zasobów,
- dobrze rozwinięty system edukacji kulturalnej dla dzieci i młodzieży prowadzony zarówno przez instytucje kultury, organizacje pozarządowe, jak i prywatne przedsiębiorstwa.
- różnorodna i bogata oferta kulturalna oferowana przez miejskie i wojewódzkie instytucje kultury.
- podejmowanie przez pracowników Wydziału Kultury, Sportu i Spraw Społecznych własnych inicjatyw i działań kulturalnych.

Po drugie, ważnym elementem, który wymyka się obiektywnym analizom, ale powinien być wzięty pod uwagę przy analizowaniu stanu miejskiej polityki kulturalnej w Koninie jest szczęście – wiele pozytywnych rzeczy w tym mieście wydarzyło się w sposób przez decydentów nieoczekiwany. Brak systemowego podejścia do polityki kulturalnej powoduje jednak, że wiele z pojawiających się zdarzeń i inicjatyw nie ma dobrych warunków do rozwoju - część z nich nie wykorzystuje więc swoich możliwości, część zanika i rodzi zmęczenie i frustrację.

Najważniejszym zadaniem, które powinno zostać ujęte w Programie Rozwoju Kultury jest więc wprowadzenie większej świadomości, systemowego i długofalowego myślenia oraz uważności umożliwiającej wychwytywanie powstających inicjatyw i zapewnienie im odpowiednich warunków do rozwoju. Aby to było możliwe niezbędne będzie nie tylko rozbudzenie i moderacja publicznej debaty o miejskiej kulturze, ale także uzupełnienie już istniejącej palety narzędzi wspierania twórców i animatorów miejskiej kultury o nowoczesne, długofalowe i niezależne od bieżących wydarzeń formy wsparcia.

W wątku dotyczącym działalności instytucji kultury najważniejsze kwestie dotyczyły udanej metamorfozy dwóch instytucji kultury – Miejskiej Biblioteki Publicznej i Muzeum

Okręgowego; głębokiego poziomu współpracy pomiędzy instytucjami oraz wątpliwości związanych z funkcjonowaniem Konińskiego Domu Kultury.

Respondenci jednoznacznie pozytywnie oceniali działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej po zmianie dyrektora – chwalono jej zdecydowane wyjście ze swojej dotychczasowej roli ograniczonej do gromadzenia i udostępniania zbiorów i szerokie rozpoczęcie włączania mieszkańców miasta do uczestnictwa w wydarzeniach i działaniach, które jeszcze niedawno kojarzone były tylko z domami kultury.

Największe wątpliwości dotyczyły działalności Konińskiego Domy Kultury – z jednej strony podkreślano profesjonalizm działania tej instytucji i dążenie do uzupełnienia oferty kulturalnej o wydarzenia adresowane do przeciętnego odbiorcy, a z drugiej wskazywano na brak wykorzystania swojego potencjału i relatywnie małą aktywność.

W kwestii współpracy pojawił się dwugłós. Dla osób już uczestniczących w bieżącym życiu kulturalnym miasta, a więc także znających wszystkie inne osoby i posiadających wiedzę o zasobach instytucji, nawiązanie współpracy nie stanowi wyzwania. Widoczne są liczne przykłady łączenia potencjałów i realizacji wspólnych działań – zarówno na poziomie organizacyjnym, jak i merytorycznym.

Inną perspektywę mają osoby nie będące zaangażowane w bieżącą pracę instytucji. Z tej strony często zwracano uwagę, że instytucje kultury bardzo niechętnie wychodzą poza swój własny obszar działania, a zwłaszcza nie angażują się w inicjatywy, które wydają się być ryzykowne pod względem organizacyjnym lub wynikającym z charakteru prowadzonych działań lub stojących za nimi osób.

Kwestię otoczenia formalno-prawnego, a zwłaszcza odpowiedź na pytanie o to, czy miejska polityka kulturalna Konina prowadzona jest w sposób świadomy i konsekwentny, należy uznać za zdecydowanie najślabszy element polityki kulturalnej miasta. Należy uznać, że w dziedzinie kultury Miasto Konin nie stara się obecnie kontrolować w sposób świadomy i konsekwentny swojego rozwoju. Władze nie do końca wypełniają swoją rolę, a instytucje i organizacje nie wykazują się w tej dziedzinie własną inicjatywą. Zupełnie nieobecny partnerem w dyskusji na temat kultury jest zaś Rada Miasta.

Uczestnikom Diagnozy w przeważającej większości nie były znane kluczowe intencje dotyczące kierunku działań władz miasta w kulturze. Nie potrafiono zdefiniować oczekiwań stawianych instytucjom, organizacjom i podmiotom działającym w polu kultury. Nie znany był również sposób weryfikacji sposobu lub efektywności realizacji tych oczekiwań. Rozmówcy zwracali uwagę, że w ciągu ostatniej dekady nie prowadzono żadnych znaczących debat na temat kultury. Brak znanych sobie oczekiwań skutkuje brakiem możliwości merytorycznej oceny ich wypełnienia, a więc pośrednio również oparciem oceny bieżącej działalności kulturalnej w szerszym kontekście. Wieloletni brak przestrzeni do prowadzenia rozmów o wyzwaniach stojących przed konińską kulturą przerodził się zaś w barierę pogłębiającą przekonanie, że takie rozmowy nie są potrzebne, a więc pośrednio osłabiającą chęć ich inicjacji.

Krytyczne wnioski z rozmów IDI nieznacznie łagodzą wynik analizy wypowiedzi respondentów wywiadów online. 42 procent z nich uważa bowiem, że jakość miejskiej polityki kulturalnej w Koninie w ciągu ostatnich 5 lat raczej się poprawiła (dodatkowo 16,4 procent wypowiedzi wskazuje na „zdecydowaną poprawę”), a tylko ok. 11 procent respondentów uznaje, że raczej lub zdecydowanie się ona pogorszyła.

W analizie stanu finansów konińskiej kultury potwierdzona została opinia pojawiająca się w wywiadach IDI i ankietach online wskazującą niski poziom finansowania jako jedną z kluczowych słabości konińskiej kultury. Nawet biorąc pod uwagę, że taki stan dotyczy praktycznie całego sektora kultury w Polsce, to średni procentowy udział środków przeznaczonych na kulturę w Koninie plasuje to miasto poniżej średniej w praktycznie wszystkich wskaźnikach. Warto zauważyć, że dotacja bieżąca w przypadku jednej z miejskich instytucji kultury nie pozwala nawet na sfinansowanie całości pensji jej pracowników (nie mówiąc już o utrzymaniu budynku czy zakupu materiałów). Istotnym problemem jest także brak przekazywania wystarczających środków na remonty i modernizację infrastruktury – dwie z trzech instytucji kultury finansowały te prace głównie ze środków własnych lub dotacji pozyskiwanych z innych źródeł niż budżet na kulturę.

Badanie działalności pozainstytucjonalnej pokazuje dużą aktywność – zarówno ze strony organizacji pozarządowych, jak i firm działających w obszarze kultury.

Zauważane jest pojawianie się świeżych inicjatyw, których los bywa jednak różny. Wydaje się bowiem, że poza konkursem dotacyjnym dla organizacji pozarządowych, okazjonalną współpracą przy organizacji wydarzeń czy przyznawaniem dorocznych, symbolicznych nagród dla twórców i animatorów konińskiej kultury, w mieście nie ma pomysłu na wsparcie rozwoju najciekawszych inicjatyw.

Zwraca także uwagę bardzo prosta konstrukcja otwartego konkursu ofert. Ogólne sformułowanie kryteriów konkursowych sprawia, że o środki ubiegają się wszystkie potencjalnie zainteresowane organizacje – niezależnie od charakteru, formy i celu prowadzonych przez siebie działań. Co więcej – wszystkie te organizacje dostają środki, bo konkurs w istocie nie służy selekcji. W Koninie ta forma wsparcia organizacji pozarządowych nie jest odbierana jako narzędzie rozwoju oferty kulturalnej w pożądanym kierunku albo np. umożliwiające zwrócenie uwagi na ważne dla sektora kultury kwestie, a jedynie jako źródło finansowania o niekoniecznie przejrzystych i jasnych zasadach.

Diagnoza pokazuje, że istniejący potencjał oddolnej kreatywności i przedsiębiorczości lokalnej społeczności wymaga podjęcia zdecydowanych działań – zarówno tych dotyczących poszerzenia aktualnych możliwości pozyskiwania środków i zwiększenia dostępności już istniejących przestrzeni, sprzętu i kompetencji; jak i tych opartych na poszukiwaniu zachęt do podejmowania niekonwencjonalnej działalności. Konińska kultura w niedalekiej przyszłości musi znaleźć sposób na wyjście poza obecny zakres działania oraz nawiązać szerszą współpracę z podmiotami i inicjatywami spoza tradycyjnie pojmowanego pola kultury.

Stan miejskiej polityki kulturalnej Konina

Miasto Konin przy prowadzeniu polityki kulturalnej wykorzystuje następujące narzędzia:

- jest organizatorem dla trzech miejskich instytucji kultury - Konińskiego Domu Kultury, Młodzieżowego Domu Kultury w Koninie oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Urbanowskiej w Koninie,
- oferuje wsparcia finansowe dla działań organizacji pozarządowych przekazywane poprzez otwarte konkursy przewidziane Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- przyznaje nagrody Prezydenta Miasta Konina za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury oraz przyznaje stypendia artystyczne połączone z organizacją Inauguracji Roku Kulturalnego w Koninie,

Zgodnie z zapisami *Strategii Rozwoju Konina. Plan 2020-2030* wyznaczającej kierunek rozwoju miasta na lata 2020-2030 władze miasta wyznaczyły dwa cele odnoszące się bezpośrednio do kultury - w obszarze *Pobudzanie mieszkańców do działania* zapisano wezwanie do tworzenia i rozwijania miejsc pobudzających aktywność kulturalną i społeczną mieszkańców (cel 1.1) oraz w obszarze *Tworzenie warunków do godnego życia* zapisano konieczność rozwijania miejsc i infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej na obecnych i odzyskanych zasobach naturalnych (cel 3.14).

Dotychczasowe działania strategiczne w zakresie kultury wyznaczone są również w *Zestawieniu Przedsięwzięć Strategicznych - Nowa Ścieżka Rozwoju 2020 -2030 (NŚR)*, będący narzędziem aktualizacji *Strategii Rozwoju Konina. Plan 2020-2030*. Wskazano w nim działanie OŻYWIONA KULTURA, które obejmuje następujące przedsięwzięcia: stworzenia Programu Rozwoju Kultury w Koninie, kultura w przestrzeni miejskiej, ochrona zabytków Konina, oddolne inicjatywy związane z kulturowym ożywieniem oraz

modernizacja Konińskiego Domu Kultury w zakresie nowych technologii. Również w innych działaniach można znaleźć przedsięwzięcia dotyczące kultury, są to: przebudowa i rozbudowa budynku Młodzieżowego Domu Kultury w Koninie, kompleksowa termomodernizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej w Koninie, rozwoju Inkubatora Aktywności Kulturalnej oraz Zielony i pasywny Amfiteatr.

Władze miasta w latach 2017 - 2021 przeznaczały rocznie średnio 9,4 mln złotych na bieżące potrzeby kultury. Średnio 90% tej kwoty otrzymywały 3 miejskie instytucje kultury (przy czym w 2017 r. było to 85%, a w 2020 r. nawet 93%).

Dwie kolejne instytucje kultury działające w Koninie, dla których organizatorem są władze województwa wielkopolskiego w 2021 r. dysponowały dotacją w wysokości 7,3 mln złotych (Centrum Kultury i Sztuki - 3,9 mln zł; Muzeum Okręgowe - 3,4 mln zł).

Łącznie z przychodami z działalności własnej instytucje kultury działające w Koninie dysponowały sumą prawie 20,8 mln złotych (z tego 10,5 mln zł przypada na instytucje miejskie, a 10,3 mln na instytucje wojewódzkie). W tym samym okresie zainwestowały również 2,8 mln złotych w kulturalną infrastrukturę.

Procentowy udział środków na kulturę w budżecie miasta (w jego części bieżącej) wyniósł w 2021 r. 1,7 procent. Średnio w latach 2017-2021 ten wskaźnik kształtował się na poziomie 1,9 procenta.

Na działalność organizacji pozarządowych w ramach otwartych konkursów na wsparcie działań kulturalnych w latach 2018-2021 Konin przeznaczył 620 tysięcy złotych. Średnio rocznie było to 155 tysięcy złotych. W 2021 roku suma środków przeznaczonych na tego typu wsparcie wyniosła 189 tysięcy złotych, co stanowiło 2 procent budżetu na kulturę (w jego części bieżącej).

Wyniki diagnozy – ocena ogólna

Wnioski płynące z 36 pogłębionych wywiadów z przedstawicielami środowiska kultury oraz 206 wypełnionych ankiet online stały się podstawą do opisanego aktualnego stanu miejskiej polityki kulturalnej Konina w jej najważniejszych obszarach. Przedstawionym opiniom i wyciągniętym na ich podstawie wnioskom towarzyszą dane płynące z analizy finansowej kulturalnego budżetu miasta.

W niniejszej diagnozie załączono tylko wybrane wykresy przedstawiające rozkład opinii respondentów analizy online. Wszystkie wykresy można znaleźć w załączniku „Wyniki ankiety online”.

W celu uzyskania perspektywy porównawczej niniejsza analiza w wybranych miejscach uzupełniona została o wnioski płynące z innych badań przeprowadzonych metodą DNA Miasta.

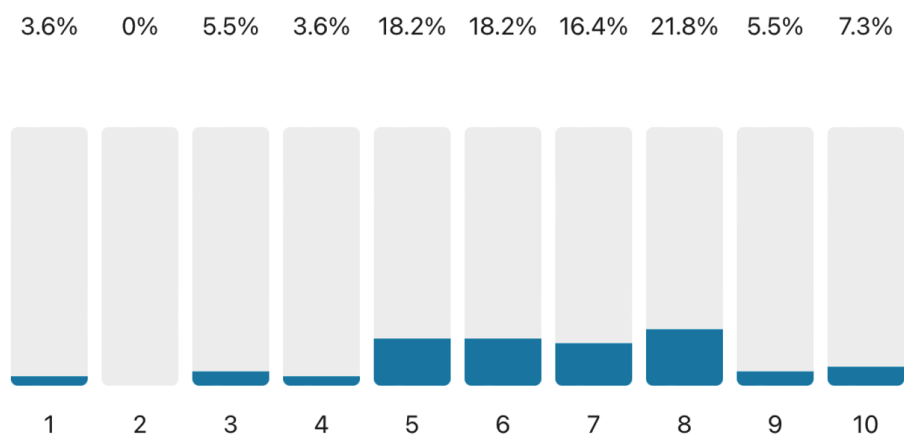
Przedstawione wnioski zostały zebrane w wątki umożliwiające przegląd kluczowych obszarów funkcjonowania miejskich polityk kulturalnych. Te wątki to:

- Działalność miejskich instytucji kultury - sfera dotycząca tego jaką ofertę miasta tworzą dla mieszkańców poprzez swoje instytucje kultury;
- Otoczenie formalno-prawne działalności kulturalnej - sfera dotycząca tego, na ile kultura jest dla samorządu Konina istotna, czy prowadzi ono politykę kulturalną w oparciu o merytoryczne przesłanki i na ile tę wiedzę wykorzystuje do współpracy ze środowiskiem kultury. Na ten priorytet składają się dwa elementy: strategiczne myślenie o kulturze oraz współpraca wewnątrz sektora i z innymi sektorami;
- Finansowanie/zasoby kultury - dane reprezentujące warunki finansowe i infrastrukturalne w miastach;

- Działalność pozainstytucjonalna (organizacji społecznych) - sfera dotycząca mieszkańców aktywnie zaangażowanych w kulturę poprzez działalność w organizacjach pozarządowych albo grupach nieformalnych;

Przed rozpoczęciem rozwijania poszczególnych wątków warto sprawdzić opinie na temat istniejącej w Koninie oferty kulturalnej. Tej kwestii dotyczyło pierwsze pytanie w ankiecie online – 206 respondentów ocenia stopień zaspokajania swoich potrzeb kulturalnych poprzez istniejącą w Koninie ofertę kulturalną na 6,5 w skali od 1 do 10, gdzie ocena 10 jest najwyższa. Rozkład opinii pokazanych na poniższym wykresie pokazuje, że blisko 70 procent respondentów wystawiło ocenę 6 i wyższą.

★ 1 W jakim stopniu Pana/Pani potrzeby związane z kulturą są zaspokajane przez istniejącą w Koninie ofertę kulturalną? Avg. 6.5

W przeprowadzonych wywiadach IDI oceny dotyczące oferty kulturalnej – w ogólnym sensie - w przeważającej większości były pozytywne. Zwracano uwagę, że w ostatnich latach pojawiło się wiele wydarzeń i działań, które urozmaicają istniejącą ofertę kulturalną – podkreślano tu zwłaszcza zdecydowane wyjście kultury w przestrzeń publiczną, pojawienie się nowych inicjatyw, które proponowały zarówno te bardziej ambitne, jak i bardziej nakierowane na rozrywkę formy spędzania wolnego czasu.

Rozmówcy uczestniczących w wywiadach IDI wskazywali na obecność różnorodnych wydarzeń, wśród których bez problemu znajdują ofertę skierowaną dla siebie lub osób, które znają. Warto pamiętać oczywiście, że rozmówcy byli dobierani w sposób celowy i są przedstawicielami grupy bardzo aktywnych uczestników życia kulturalnego miasta.

Dodatkowym argumentem przemawiającym za tak postawioną tezę są odpowiedzi na jedno z otwartych pytań ankiety online, w którym respondenci wymienili aż 48 unikalnych wydarzeń kulturalnych, które uznali za „najważniejsze wydarzenia kulturalne w mieście, które odbyły się w ciągu ostatnich 12 miesięcy”. Były wśród nich wydarzenia jednorazowe lub cykliczne, jak również seria wydarzeń (np. wystawy w Muzeum Okręgowym). Wśród najczęściej wymienianych wydarzeń/serii wydarzeń znalazły się działalność Konińskiego Teatru Tańca, Jazzonalia, Międzynarodowy Dziecięcy Festiwal Piosenki i Tańca, Festiwal Teatrów "Otwórz okno na kulturę" oraz Bluesonalia.

Warto zauważyć, że są to wydarzenia organizowane zarówno przez instytucje kultury, organizacje pozarządowe, jak i samego Urzędu Miejskiego w Koninie (Festiwal Teatrów „Otwórz okno na kulturę”).

Dostępność ciekawych wydarzeń kulturalnych została również uznana przez 45 procent respondentów ankiety online za kwestię wybijającą się na tle innych miast i będących najmocniejszą stroną miejskiej kultury.

Wśród krytycznych uwag pojawiały się te dotyczące zachowawczości części organizatorów życia kulturalnego, którzy preferują wydarzenia „bezpieczne” – dopasowane do już znanych oczekiwań odbiorców. Wskazywano na brak ochoty na eksperymenty i poszerzanie pola kultury o wydarzenia zaskakujące i nieoczywiste.

Warto zauważyć, że w wypowiedziach respondentów często pojawiały się sugestie, że osoby szukające bardziej wyrafinowanej oferty kulturalnej mogą też bardzo łatwo skorzystać z oferty miast sąsiadujących z Koninem.

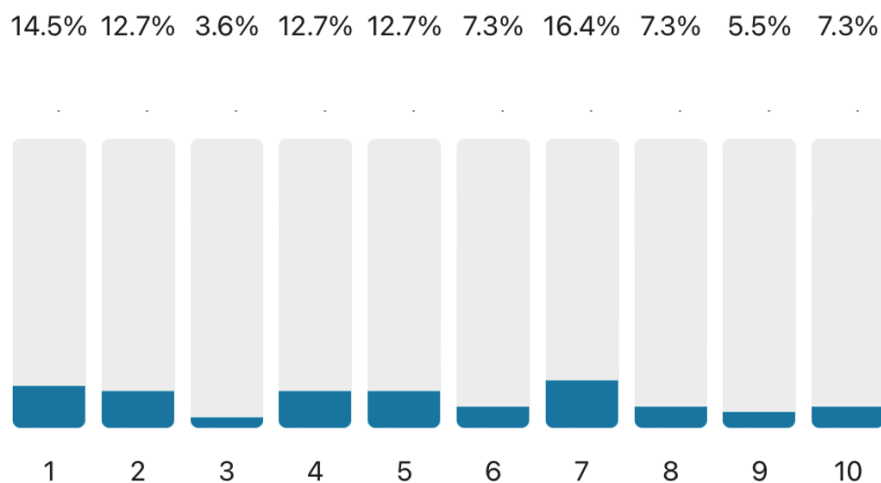
Działalność miejskich instytucji kultury

W ankiecie online zadano pytanie o ocenę działalności instytucji kultury działających w Koninie. Pytanie dotyczyło tego, w jakim stopniu dana instytucja wykorzystuje swój potencjał i wypełnia powierzona im rolę. Respondenci mogli ocenić każdą instytucję w skali o 1 do 10, w której 1 jest oceną najniższą, a 10 najwyższą.

Najlepiej oceniona została działalność Centrum Kultury i Sztuki oraz Muzeum Okręgowego – w ich przypadku średnia przyznanych ocen kształtowała się na poziomie 7,7. Najłabszą średnią wartość przyznanych ocen otrzymał Koniński Dom Kultury – 5. Na poniżej zamieszczonych wykresach przedstawiono ocenę i rozkład opinii dla każdej z objętych badaniem instytucji kultury.

★ 7a Koniński Dom Kultury

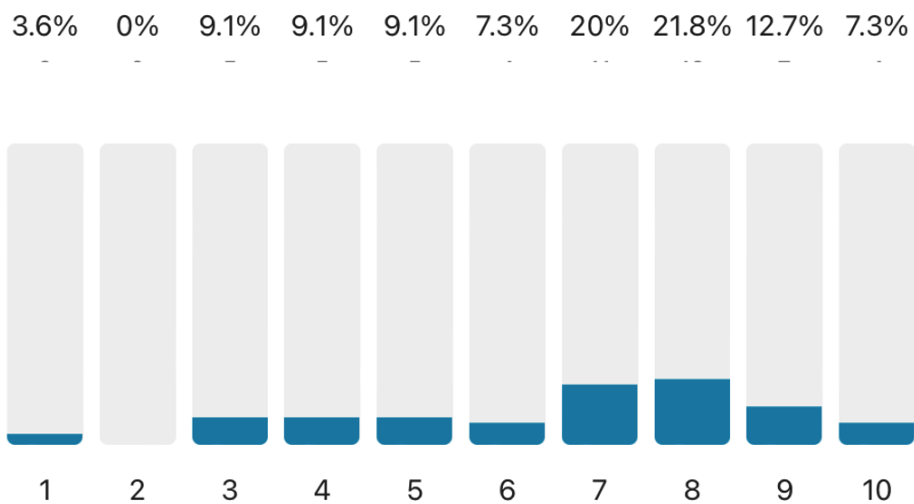
Avg. 5

★ 7b

Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie

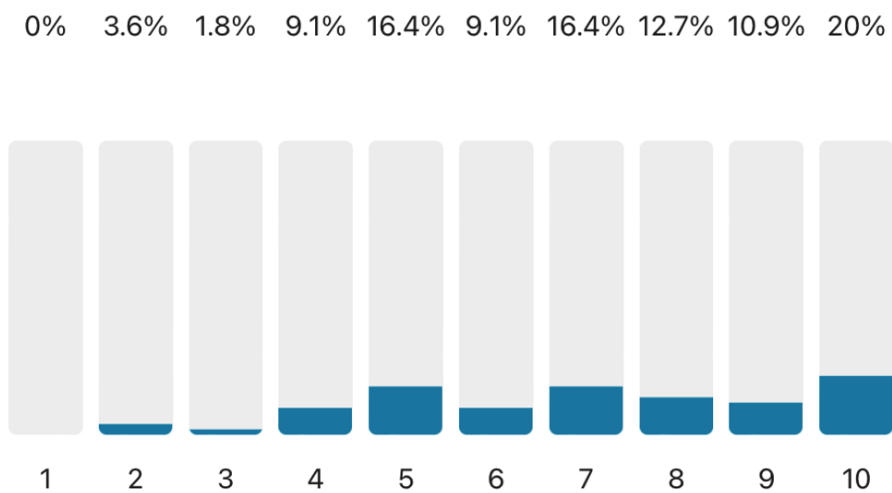
Avg. 6.6

★ 7c

Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Urbanowskiej w

Avg. 7

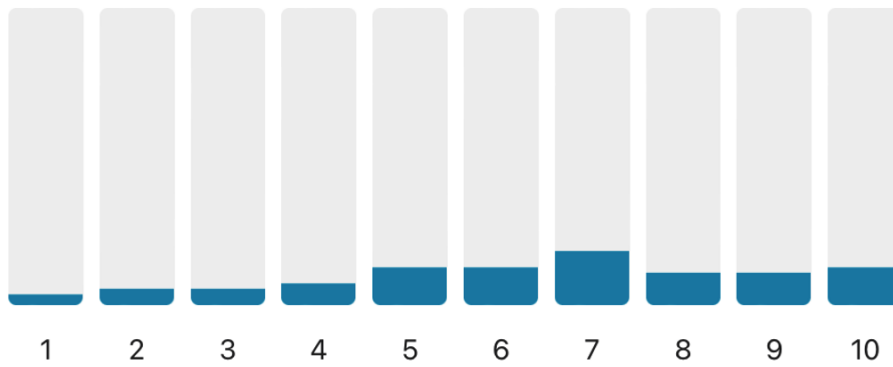

★ 7d

Państwowa Szkoła Muzyczna I i II stopnia im.
I.J.Paderewskiego

Avg. 6.4

3.6% 5.5% 5.5% 7.3% 12.7% 12.7% 18.2% 10.9% 10.9% 12.7%

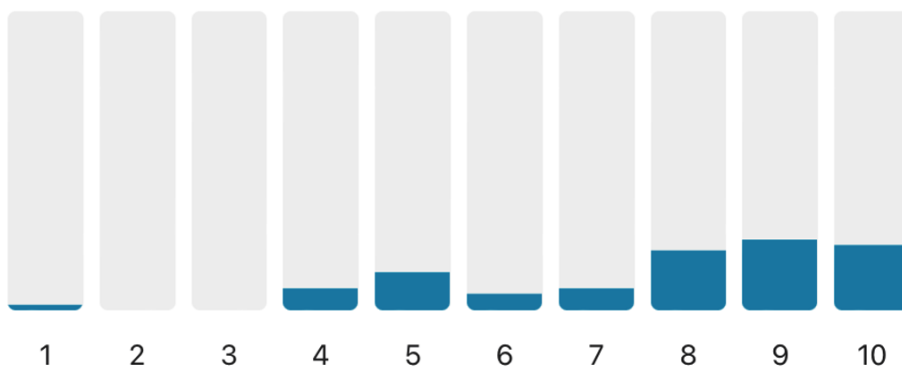

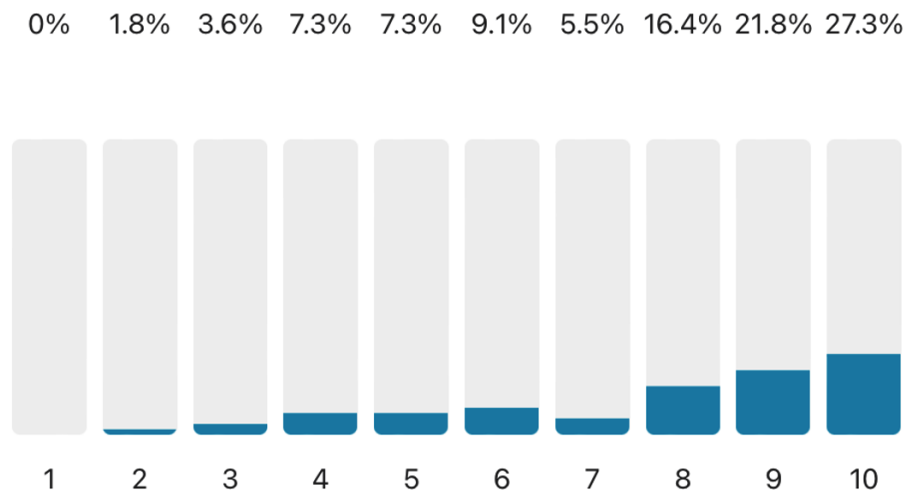
★ 7e

Centrum Kultury i Sztuki w Koninie

Avg. 7.7

1.8% 0% 0% 7.3% 12.7% 5.5% 7.3% 20% 23.6% 21.8%

Respondentów ankiety online zapytano również o obecność na wydarzeniach organizowanych przez poszczególne instytucje kultury w ciągu 6 miesięcy poprzedzających moment udzielenia odpowiedzi. Wśród najczęściej odwiedzanych miejsc znalazły się dwie najlepiej oceniane instytucje, czyli Muzeum Okręgowe (72,7 procent wskazań) i Centrum Kultury i Sztuki (69,1 procent wskazań). Koniński Dom Kultury odwiedziło w tym czasie 56,4 procent respondentów, Bibliotekę 49,1 a Młodzieżowy Dom Kultury 43,6 procent ankietowanych. Najmniejszą liczbę wskazań otrzymała – z pewnością ze względu na charakter prowadzonej działalności - Państwowa Szkoła Muzyczna – 23,6 procent.

W rozmowach IDI pytano o szerszy kontekst funkcjonowania instytucji kultury – poza opiniami na temat oferty kulturalnej poruszano kwestie związane z relacjami danej instytucji z jej otoczeniem, perspektywami ich rozwoju czy efektywnym wykorzystywaniem posiadanych zasobów.

Wśród wniosków płynących z analizy materiału płynącego z tej części diagnozy najciekawsze są te odnoszące się do: metamorfozy dwóch instytucji kultury – Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Urbanowskiej w Koninie i Muzeum Okręgowego

w Koninie; współpracą pomiędzy instytucjami oraz wątpliwości związanych z Konińskim Domem Kultury. W wątku dotyczącym otoczenia formalno-prawnego działalności kulturalnej poruszony został zaś wątek jakości sformułowanych oczekiwań dotyczących instytucji kultury i oceny ich wypełniania.

Praktycznie wszyscy rozmówcy wywiadów IDI zwracali uwagę na zmiany, które w ciągu ostatnich lat dokonały się w działalności Biblioteki i Muzeum. Obie były związane z pojawieniem się nowych osób na stanowisku dyrektora tych instytucji (choć w przypadku Muzeum początek metamorfozy dokonał się jeszcze za kadencji poprzedniego dyrektora). Zwracano uwagę, że pojawienie się Damiana Kruczkowskiego na stanowisku dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Urbanowskiej i Elżbiety Barszcz w Muzeum Okręgowym w Koninie istotnie zmieniło charakter działalności prowadzonej przez te instytucje. Biblioteka zdecydowanie wyszła ze swojej dotychczasowej roli ograniczonej do gromadzenia i udostępniania zbiorów i zaczęła zapraszać mieszkańców miasta do uczestnictwa w wydarzeniach i działaniach, które jeszcze niedawno kojarzone były tylko z domami kultury. Rozmówcy jednoznacznie pozytywnie oceniali tę zmianę i uważali, że nowy dyrektor – bez dokonania rewolucyjnych zmian w strukturze instytucji i zatrudnionych w niej osób – uwolnił potencjał Biblioteki i uczynił z niej ciekawe miejsce. Wielu rozmówców zwracało także uwagę na skuteczność tej instytucji w pozyskiwaniu środków z konińskiego budżetu obywatelskiego, co ich zdaniem jest także dowodem na szerszą akceptację nowego charakteru działalności Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Urbanowskiej w Koninie wśród mieszkańców miasta.

Podobne oceny dotyczyły zmian w Muzeum Okręgowym w Koninie, które wcześniej – ze względu na peryferyjną lokalizację – traktowano raczej jako jednostkę zajmującą się samą sobą i niezainteresowaną przyciągnięciem szerokiego grona odbiorców. Nowej dyrekcji udało się przywrócić Muzeum należne mu miejsce na kulturalnej mapie Konina.

Działalność innych instytucji – Centrum Kultury i Sztuki, Młodzieżowego Domu Kultury czy Państwowej Szkoły Muzycznej – również cieszyła się przeważnie pozytywnymi opiniami. CKiS chwalono za skuteczność w działalności impresaryjnej i sprowadzanie do Konina również tych bardziej ambitnych projektów; Młodzieżowy Dom Kultury

opisywano jako instytucję konsekwentnie realizującą swoje zadania, świetnie przygotowaną merytorycznie i otwartą na nowe inicjatywy; a w kontekście szkoły muzycznej mówiono o wysokiej jakości kształcenia, organizacji prestiżowych, ponadregionalnych wydarzeń i współpracy z uznanymi autorytetami w swojej dziedzinie.

Największe wątpliwości dotyczyły działalności Konińskiego Domy Kultury – z jednej strony podkreślano profesjonalizm działania tej instytucji i dążenie do uzupełnienia oferty kulturalnej o wydarzenia adresowane do przeciętnego odbiorcy, a z drugiej wskazywano na brak wykorzystania swojego potencjału i relatywnie małą aktywność. Wielu rozmówców nie potrafiło opowiedzieć czym, poza działalnością impresaryjną, udostępnianiem posiadanych przestrzeni podmiotom zewnętrznym i organizacją Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca, zajmują się pracownicy tej instytucji. Trudno tu rozstrzygnąć, czy jest to efekt złej komunikacji prowadzonych działań, czy też źródłem wątpliwości jest złe zarządzanie w tej instytucji. Niska ocena działalności Konińskiego Domu Kultury wśród respondentów ankiety online pokazuje jednak, że charakter i jakość działań tej instytucji wymaga w przyszłości namysłu i wprowadzenia działań naprawczych.

Kluczowym wątkiem dotyczącym oceny działalności instytucji kultury są też ich relacje z otoczeniem. Z wywiadów IDI ponownie pojawiają się uwagi związane z Konińskim Domem Kultury. Ta instytucja jako jedyna, była opisywana jako partner, z którym współpraca – zarówno na poziomie organizacyjnym, jak i merytorycznym – jest trudnym wyzwaniem. Zarzuty dotyczyły zarówno kwestii ogólnych – duża część rozmówców podkreślała, że każde nawiązanie współpracy z tą instytucją wymaga przejścia przez najbardziej sformalizowaną procedurę – jak i konkretnych przykładów realizacji, w których KDK był przedstawiany jako partner nieprzewidywalny i niezainteresowany osiągnięciem wspólnego sukcesu – zwłaszcza w wydarzeniach zainicjowanych i firmowanych przez inne podmioty.

Surowa ocena działalności Konińskiego Domu Kultury może wynikać jednak z lokalnego kontekstu i sposobu nawiązywania współpracy przez inne instytucje i podmioty działające w kulturze. Wielkość Konina i zażyłość, jaka panuje w lokalnym środowisku twórców i animatorów kultury sprzyja bowiem spontanicznemu nawiązywaniu

współpracy, wymianie zasobów i wsparcia organizacyjnego. Z wypowiedzi rozmówców uczestniczących w diagnozie wynika, że w większości przypadków dla osób, które są już zaangażowane w kulturalne życie miasta, nawiązanie efektywnej współpracy nie stanowi żadnego problemu. Do załatwienia większości spraw często wystarczy jeden telefon do właściwej osoby. Koniński Dom Kultury ma inną praktykę w tej dziedzinie, która wynika z formalno-prawnego charakteru działalności każdej instytucji kultury.

Warto tu także zauważyć, że o ile dla osób już uczestniczących w bieżącym życiu kulturalnym miasta, a więc także znających wszystkie inne osoby i posiadających wiedzę o zasobach instytucji, nawiązanie współpracy nie stanowi wyzwania, to dla osób spoza tego kręgu perspektywa jest zupełnie inna. Rozmówcy z wywiadów IDI niereprezentujący lokalnych twórców i animatorów kultury zwracali często uwagę, że wolą nie zwracać się o wsparcie do instytucji kultury. Część z tych osób ma złe doświadczenia płynące z dotychczasowych działań lub opiera swoją opinię na relacjach innych osób.

Wśród rozmówców pojawiły się także uwagi, że instytucje kultury bardzo niechętnie wychodzą poza swój własny obszar działania, a zwłaszcza nie angażują się w inicjatywy, które wydają się być ryzykowne pod względem organizacyjnym lub wynikającym z charakteru prowadzonych działań lub stojących za nimi osób. Niestety, ze względu na chęć zachowania pełnej anonimowości rozmówców uczestniczących w wywiadach IDI nie jest możliwym podanie konkretnych przykładów takich sytuacji. Wielkość Konina i relatywnie niewielka liczba takich zdarzeń ułatwiłaby natychmiastową ich identyfikację. Ze względu zaś na to, że nie są to jednoznacznie oceniane kwestie, a zadaniem badaczy dokonujących diagnozę nie było dogłębne wyjaśnianie ich natury – powyżej przytoczone opinie są przedstawione jako sygnalizacja istniejącego wyzwania, którego natury nie sposób ocenić w obiektywny sposób.

Istnieje jednak przypadek współpracy instytucji kultury, który można i należy omówić. To działalność Konińskiego Teatru Tańca – inicjatywy stworzonej przez osoby wychowane w konińskim środowisku twórców i animatorów kultury, zaangażowane w pracę istniejących w mieście instytucji kultury i potrafiące łączyć w swoich działaniach zasoby i ludzi pochodzących z różnych podmiotów i organizacji. Na podstawie dotychczasowej wiedzy zdobytej przy okazji realizacji diagnoz stanu miejskiej polityki

kulturalnej w 13 polskich miastach należy uznać to działanie jako pozytywny fenomen pokazujący, że w Koninie jest wielki potencjał do wspólnego działania i wsparcia w osiągnięciu sukcesu. Nie było wśród rozmówców wywiadów IDI żadnej osoby, która nie oceniałaby działań Konińskiego Teatru Tańca w jednoznacznie pozytywny sposób. Więcej wątpliwości dotyczyło przyszłości tej inicjatywy – zwłaszcza w kontekście istniejących barier rozwoju, doświadczeń związanych ze wcześniejszymi tego typu inicjatywami i zainteresowania lokalnych odbiorców kultury.

Warto zauważyć, że wydarzenia takie jak wydarzenia Konińskiego Teatru Tańca, Jazzonalia czy Bluesonalia - wymieniane przez respondentów ankiety online jako jedne z pięciu „najważniejszych wydarzeń kulturalnych w mieście” – są również owocem współpracy instytucji i organizacji pozarządowych od lat funkcjonujących w konińskiej kulturze. Można więc uznać, że pomimo istnienia opisanych powyżej wyzwań, kontrowersji i nieporozumień, konińskie instytucje kultury mają relatywnie bardzo dobre relacje ze swoim otoczeniem. Odwołując się ponownie do doświadczeń z innych badań DNA Miasta – można uznać, że jednym z najsilniejszych, pozytywnych wyróżników konińskiej kultury jest właśnie ten potencjał i dotychczasowe doświadczenie współpracy.

Inną kwestią, która wprowadzi czytelników niniejszego raportu w kolejny obszar diagnozy stanu miejskiej polityki kulturalnej jest kłopot z rozmową i bieżącym dialogiem instytucji kultury w sprawach ambicji, wyzwań i wspólnego poszukiwania odpowiedzi na pytania dotyczące bieżącego funkcjonowania współczesnej kultury w miastach. Z licznych wypowiedzi zebranych podczas wywiadów IDI wynika, że zarówno dyrektorzy, jak i pracownicy instytucji kultury nie spotykają się ze sobą, by rozmawiać o sytuacji miejskiej kultury, nie koordynują prowadzonych działań i nie myślą wspólnie o publiczności. Takie rozmowy odbywają się zwykle na gruncie towarzyskim, co nie wyczerpuje istniejącej potrzeby. O ile więc na gruncie operacyjnym – dotyczącym organizacji konkretnych wydarzeń lub działań – można uznać, że większość instytucji prowadzi intensywną i efektywną współpracę, to taka wymiana na gruncie szerszej debaty o stanie kultury i wyzwaniach związanych z jej rozwojem praktycznie nie jest prowadzona.

Otoczenie formalno-prawne działalności kulturalnej

O ile kwestia różnorodności oferty kulturalnej, aktywność środowiska twórców i animatorów kultury oraz innowacyjność prowadzonych działań – w pozytywnym sensie wyróżnia Konin na kulturalnej mapie Polski (biorąc oczywiście pod uwagę lokalną skalę i możliwości), to kwestia otoczenia formalno-prawnego, a zwłaszcza odpowiedź na pytanie o to, czy miejska polityka kulturalna Konina prowadzona jest w sposób świadomy i konsekwentny, należy uznać za zdecydowanie najsłabszy element.

W Koninie nie tylko brakuje strategicznego podejścia do polityki kulturalnej (poza pomysłami na rozwój niektórych obiektów infrastrukturalnych), ale również krótkoterminowa perspektywa zdominowana jest raczej przez reakcję na bieżące wydarzenia i pojawiające się okazje, niż konsekwentne działania we wcześniej obranym kierunku.

Przedmiotem rozważań tej części raportu jest sfera dotycząca tego, na ile kultura jest dla władz miasta istotna, czy Urząd Miejski prowadzi politykę kulturalną w oparciu o merytoryczne przesłanki i na ile tę wiedzę wykorzystuje do współpracy ze środowiskiem kultury. Na ten priorytet składają się dwa elementy: strategiczne myślenie o kulturze oraz współpraca wewnątrz sektora i z innymi sektorami.

Uczestnicy rozmów IDI wskazywali na obecność zapisów *Strategii Rozwoju Konina. Plan 2020-2030 Konin*, ale w przeważającej opinii jej zapisy były komentowane przede wszystkim w kontekście kulturalnej infrastruktury. Rozmówcom nie były znane kluczowe ich zdaniem intencje dotyczące kierunku działań w kulturze. Nie potrafiono zdefiniować oczekiwań stawianych instytucjom, organizacjom i podmiotom działającym w polu kultury. Nie znany był również sposób weryfikacji sposobu lub efektywności realizacji tych oczekiwań.

Rozmówcy zwracali uwagę, że ciągu ostatniej dekady nie prowadzono żadnych znaczących debat na temat kultury. W nieznacznej części rozmów pojawiła się wzmianka o toczącej się na łamach mediów dyskusji o przyszłości „Międzynarodowego

Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca”. Poza tym wśród wypowiedzi nie pojawia się żadna informacja, która wskazywałaby na organizację jakichkolwiek istotnych i publicznych rozmów, które swoim charakterem przypominałyby popularne w ciągu ostatniej dekady w Polsce kongresy kultury.

Trzeba jednak zaznaczyć, że z rozmów wyłania się obraz, w którym – mimo istniejących niewątpliwie tematów do dyskusji – środowisko twórców animatorów miejskiej kultury nie jest zainteresowane inicjowaniem takiej debaty. W wywiadach IDI wielokrotnie powtarzały się sugestie, że ludzie kultury są skoncentrowani na swoich działaniach i nie są zainteresowani wyjściem poza robocze kontakty w rozmowach o kulturze. Te spotkania nie odbywają się zarówno na linii władza-przedstawiciele sektora, ale również wewnątrz grupy twórców i animatorów kultury.

Efektem tego jest sytuacja, w której:

- twórcy i animatorzy kultury nie znają oczekiwań władz miasta dotyczących pracy prowadzonych przez nie instytucji i pożądanego kierunku inicjatyw;
- brak oczekiwań skutkuje brakiem możliwości merytorycznej oceny ich wypełnienia, a więc pośrednio również oparciem oceny bieżącej działalności kulturalnej w szerszym kontekście;
- wieloletni brak przestrzeni do prowadzenia rozmów o wyzwaniach stojących przed konińską kulturą, który przerodził się w barierę pogłębiającą przekonanie, że takie rozmowy nie są potrzebne, a więc pośrednio osłabiającą chęć ich inicjacji;

Przykładem takiej sytuacji jest debata o przyszłości „Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca”. To jeden z niewielu tematów, który doczekał się publicznej dyskusji. Przyjęła ona formę programu publicystycznego emitowanego w jednym z portali informacyjnych. Inicjatywa ta nie została kontynuowana i nie zakończyła się jakimikolwiek konstruktywnymi rekomendacjami dotyczącego przyszłości tego wydarzenia. Zamiast tego jedynym widocznym przez rozmówców efektem tego wydarzenia był stan zniechęcenia i brak atmosfery do dalszej pracy nad jedną z najważniejszych, jeśli nie najważniejszą marką kulturalną miasta.

Tymczasem z wywiadów IDI wyłania się obraz, w którym organizacji tego wydarzenia towarzyszą uzasadnione wątpliwości dotyczące zarówno ogólnej formuły, korzyści dla miasta i jego mieszkańców, korzyści edukacyjnych i rozwojowych, jak i efektywności wydawania przeznaczonych na niego środków. To naturalne, że przy tak ważnym i symbolicznym wydarzeniu, którego całkowity koszt wynosi od 10 do 15 procent rocznego budżetu na kulturę w Koninie, rodzą się pytania i uwagi. Nienaturalnym jest, że uczestnicy tej rozmowy – zamiast uzyskania efektu synergii i zaangażowania – kończą ją w przekonaniu braku szacunku dla siebie i swojej pracy.

Taki stan rzeczy uniemożliwia więc wypełnianie przez decydentów funkcji polityczno-negocjacyjnej – rolą władz miasta jest moderacja, dialog i utrzymywanie równowagi pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w sferze kultury i podejmowanie ewentualnych potrzebnych interwencji.

Pośrednim efektem takiego stanu rzeczy jest również brak konsultacji, a przez to również szerszej świadomości na temat kluczowych celów miasta odnoszących się do kultury, a zapisanych w obowiązującej i wyznaczającej kierunek rozwoju miasta *Strategii Rozwoju Konina. Plan 2020-2030 Konin. Zielone Miasto Energii*.

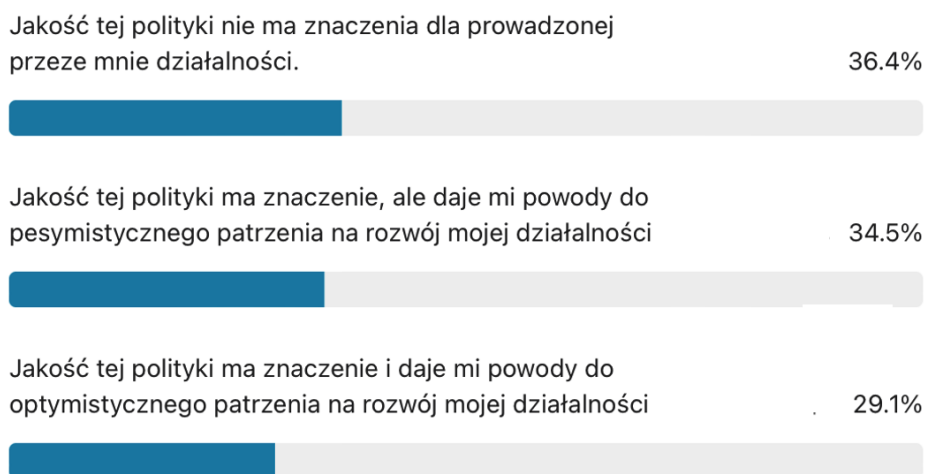
W wizji tego dokumentu zapisano, że *Konin to miejsce, w którym pulsuje zarówno energia nowoczesnych, przyjaznych dla człowieka i środowiska technologii, jak i energia relacji międzyludzkich, kreatywności i przedsiębiorczości. To zdrowe miasto pełne zieleni, terenów rekreacyjnych i ekologicznych rozwiązań. Miasto, w którym energia ludzi łączy się z energią natury.*

Jeżeliby uznać, że również w obszarze kultury Konin chce być miastem, w którym *ludzie chcą, mogą i działają. Inspirują się wzajemnie. Tworzą silną wspólnotę. Czują się związani z miastem. Mają zaufanie do siebie i instytucji, a dobre samopoczucie społeczności i budowanie poczucia wspólnotowości między mieszkańcami jest równie istotne, jak rozwój gospodarczy miasta*, a drogą do osiągnięcia takiego stanu rzeczy ma być rozwój kultury budowany w sposób demokratyczny, a więc zakładający debatę i współdecydowanie, to obecna sytuacja temu przeczy i wymaga podjęcia bardziej zdecydowanych działań.

Z przeprowadzonych wywiadów IDI wynika, że potrzeba i celowość obu tych inicjatyw nie jest dobrze rozumiana przez środowisko twórców i animatorów kultury – w tym również przez osoby, które obecnie lub w przyszłości miałyby odpowiadać za przygotowanie remontu lub działalność w tych przestrzeniach. Brak tej świadomości sprawia, że przy deficytach innych przestrzeni i stanu konińskiej infrastruktury kulturalnej, która wymaga dofinansowania – tak duże inwestycje oceniane są negatywnie. Brak konsultacji pogłębia także frustrację u tych osób, które na początkowym poziomie były pytane o pomysły i proszone o zaangażowanie, a na etapie końcowym poczuły się zignorowane.

Krytyczne wnioski z rozmów IDI nieznacznie łagodzą wynik analizy wypowiedzi respondentów wywiadów online. 42 procent z nich uważa bowiem, że jakość miejskiej polityki kulturalnej w Koninie w ciągu ostatnich 5 lat raczej się poprawiła (dodatkowo 16,4 procent wypowiedzi wskazuje na „zdecydowaną poprawę”), a tylko ok. 11 procent respondentów uznaje, że raczej lub zdecydowanie się ona pogorszyła.

✓ 12 **Czy jakość obecnie prowadzonej polityki kulturalnej ma znaczenie dla Pana/Pani działalności? Jak nastroja Pana/Panią na przyszłość?**

Jednocześnie, jak można zauważyć na powyższym wykresie, tylko 29 procent respondentów uważa, że jakość tej polityki daje powody do optymistycznego patrzenia na rozwój prowadzonej działalności. Mniej więcej podobna liczba respondentów albo uważa, że polityka kulturalna nie ma znaczenia albo przyniesie ona pesymistycznej natury skutki.

Taki wynik może świadczyć o braku przekonania, że włączenie się w rozmowę o polityce kulturalnej ma dziś sens. To zaś może uniemożliwić nie tylko realizację zarówno zamierzeń zapisanych w *Strategii Rozwoju Konina. Plan 2020-2030 Konin. Zielone Miasto Energii*, ale również pogłębić już obecne słabości konińskiej kultury i uniemożliwić przygotowanie się na wyzwania już dzisiaj towarzyszące kulturze, a związane ze zmianą charakteru uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych. W konsekwencji osłabi również możliwość zaangażowania kultury w proces transformacji miasta wynikający z obecnej sytuacji demograficzno-ekonomicznej.

Brak systemowego myślenia o przyszłości dotyka również same instytucje kultury. Obecnie jedynie Miejska Biblioteka Publiczna im. Zofii Urbanowskiej w Koninie prowadzi badania nad własną publicznością. Wszystkie pozostałe instytucje opierają swoje działania na intuicji własnych pracowników. Z braku przestrzeni do rozmowy o tych doświadczeniach nie są one jednak porównywane z innymi. Instytucje nie posiadają także własnych strategii rozwoju.

Tak chwalona w rozmowach IDI metamorfoza MBP w Koninie wydarzyła się w sposób przypadkowy. Władze miasta ogłaszając konkurs na nowego dyrektora/kę nie sformułowały obecnie realizowanej koncepcji jako oczekiwanego stanu docelowego. Pojawienie się takiego pomysłu z pewnością zostało pozytywnie przyjęte przez komisję oceniającą, ale nie był to efekt systemowego myślenia o przyszłości biblioteki i jej roli jako instytucji i miejsca kultury.

To zresztą niejedyny szczęśliwy przypadek w polityce kulturalnej Konina. Pojawienie się licznych, bardzo wartościowych i kreatywnych inicjatyw oddolnych wydaje się być również zaskakujące. Przykładem mogą być narodziny nowych inicjatyw – takich jak RestartLAB – miejsce stworzone ze zdiagnozowanej w dokumencie Foresight Konin 2050 braku miejsc dla młodzieży czy powołanie Konińskiego Teatru Tańca i

wykorzystanie tańca do podjęcia tematu rodzenia się współczesnej tożsamości Konina. Te działania – niezależnie od ich sposobu realizacji i oceny – są efektem oddolnej kreatywności mieszkańców Konina – nieoczekiwanym, niezaprogramowanym i stawiającym miejską politykę kulturalną przed zaskakującym wyzwaniem. Dotyczy to zwłaszcza Konińskiego Teatru Tańca, którego przyszłość w Koninie – zdaniem wielu rozmówców z wywiadów IDI – może potoczyć się na kilka różnych sposobów, ale żaden z potencjalnych scenariuszy nie jest przedmiotem systemowych rozważań władz miasta. Pomimo że element szczęścia wymyka się obiektywnym analizom, powinien zostać uwzględniony w myśleniu o zmianach w miejskiej polityce kulturalnej.

Należy więc uznać, że w dziedzinie kultury Konin nie stara się obecnie kontrolować w sposób świadomy i konsekwentny swojego rozwoju. Władze nie wypełniają swojej roli, a instytucje i organizacje nie wykazują się w tej dziedzinie własną inicjatywą.

Zupełnie nieobecnym aktorem w dyskusji jest zaś Rada Miasta. Wynika to zarówno z wypowiedzi zebranych w trakcie wywiadów IDI, jak i ankiet online. Jej respondenci zostali poproszeni o ocenę zaangażowania kluczowych podmiotów w realizację swoich zadań związanych z miejską kulturą. W skali od 1 do 10, gdzie 10 jest oceną najwyższą, Prezydent (wiceprezydent ds. społecznych) został oceniony na 5,1; Urząd Miejski na 5,9; miejskie instytucje na 6,3; organizacje pozarządowe na 5,7; niezależni twórcy i animatorzy kultury na 6,1; a media na 5,4. W tym kontekście ocena 3,8, którą przyznali respondenci Radzie Miasta jest mocnym potwierdzeniem takiego stanu rzeczy.

Rozmówcy zwracali uwagę, że jedyne dyskusje związane z kulturą, jakich byli świadkami lub uczestnikami (w grupie rozmówców byli także przedstawiciele Rady Miasta Konina) podczas sesji ogólnych lub komisji, dotyczyły albo kwestii finansowych, albo były wywołane realną lub pozorowaną sporną sytuacją. Podczas posiedzeń Rady Miasta Konina nie było – zdaniem rozmówców – prezentowanych merytorycznych podsumowań pracy instytucji, sprawozdań z realizacji projektu czy rozmowy o alternatywnych rozwiązaniach w dziedzinie polityki kulturalnej.

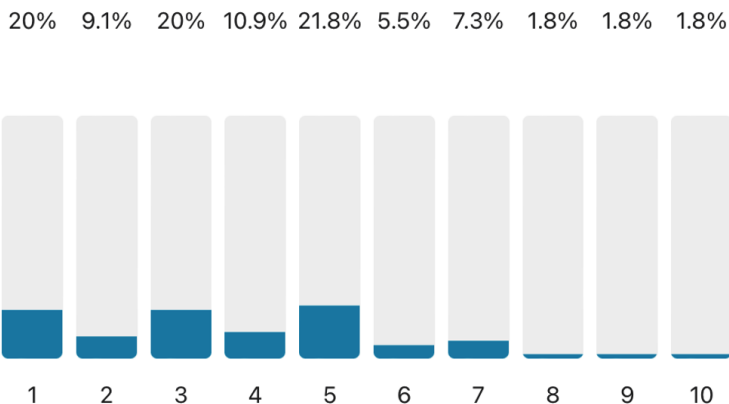
15

W jakim stopniu Pana/i zdaniem poniższej podmioty wywiązują się ze swoich zadań związanych z rozwojem miejskiej kultury?

★ 15c

Radni miejscy

Avg. 3.8

Pozostając w wątku poświęconym zarządzaniu kulturą warto również wspomnieć o szerokim zakresie merytorycznym Wydziału Kultury, Sportu i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Koninie. W dotychczas przeprowadzonych badaniach nie zauważono analogicznej sytuacji. Oczywiście – zwykle kultura jest łączona z innymi kwestiami – promocją, sportem, turystką, edukacją czy sprawami społecznymi. Nigdzie dotychczas nie napotkano jednak takiej struktury zarządzania kulturą. Rozmówcy w wywiadach IDI nie potrafili uzasadnić takiej organizacji pracy. Wskazywali jednak, że od czasu jej wprowadzenia dostrzegają mniejszą ilość czasu, jaką kluczowi urzędnicy mogą poświęcić na rozwiązywanie bieżących wyzwań związanych z funkcjonowaniem kultury.

Finansowanie konińskiej kultury

Wydatki, czy – jak to będzie ujęte w analizie – inwestycje w kulturę ze środków publicznych miasta ukazują realne cele polityki kulturalnej Konina.

Analiza finansowa została przeprowadzona na podstawie danych z lat 2017–2021. Pod uwagę zostały wzięte przede wszystkim dane finansowe ujęte w dziale budżetu oznaczonym kodem 921, a więc te, które przeznaczone są na wsparcie kultury i ochronę dziedzictwa narodowego. Dodatkowo przeanalizowane zostały szczegółowe dane wynikające z systemu wsparcia dla organizacji pozarządowych z tego samego okresu.

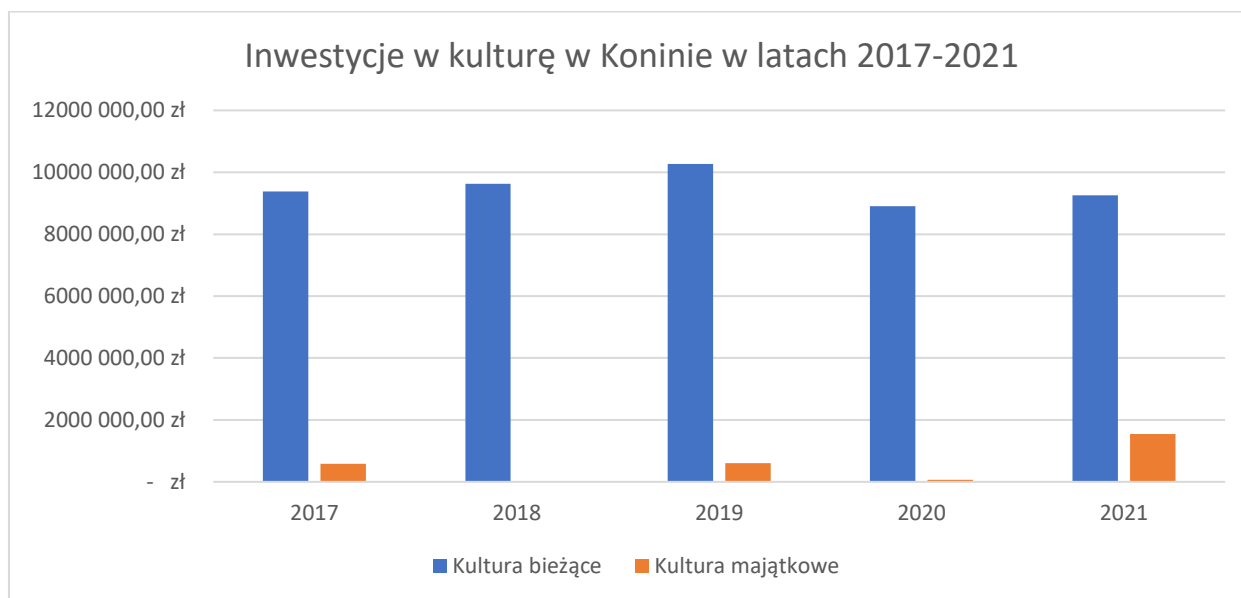
Konstrukcja budżetu w polskich samorządach dzieli środki finansowe na te, które nazywa bieżącymi i na te, które uznaje się za majątkowe. To rozróżnienie w bardzo ogólnej definicji oddziela środki przeznaczone na bieżącą działalność (czyli m. in. pensje pracowników, materiały, koszty eksploatacyjne i prowadzoną działalność) od tych, które przeznaczone są na poprawę stanu infrastruktury – remonty, modernizację czy budowę nowych ośrodków. Ta sytuacja znalazła swoje odzwierciedlenie w poniższej analizie.

Wysokość budżetu na kulturę

W okresie od 2017 do 2021 roku władze Konina przeznaczały średnio 1,9 procenta swojego budżetu (w części bieżącej) na bieżące potrzeby kultury.

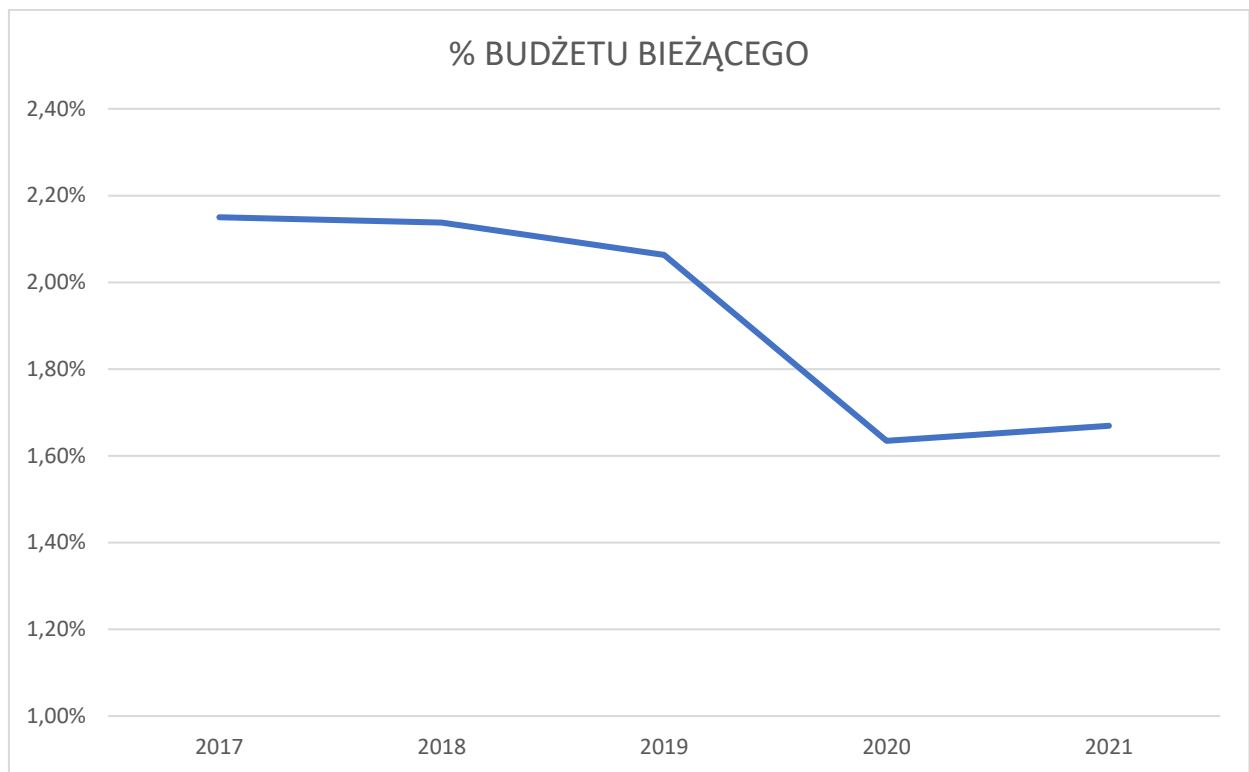
Wartości wyrażone w liczbach bezwzględnych przedstawione są w poniższej tabeli oraz wykresie.

Inwestycje w kulturę w Koninie w latach 2017-2021		
ROK	Kultura bieżące	Kultura majątkowe
2017	9 381 833,99 zł	588 124,34 zł
2018	9 631 912,03 zł	27 950,00 zł
2019	10 269 728,31 zł	607 510,00 zł
2020	8 901 007,23 zł	68 932,50 zł
2021	9 261 481,33 zł	1 543 789,85 zł

Poddany analizie okres uwzględnia rok 2020, w którym wybuchła pandemia i zmusiła kulturę do praktycznego zaprzestania prowadzenia działalności w dotychczasowym kształcie. Ten moment jest doskonale widoczny w danych finansowych – kulturalny budżet w 2020 roku był o 13 procent niższy niż ten z roku 2019. Bardziej szczegółowa analiza konińskiego budżetu na kulturę pokaże jednak, że w dużej mierze spadek ten dotyczy odwołania kolejnej edycji „Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca”. W 2019 roku dotacja celowa przekazana Konińskiemu Domu Kultury na organizację tego wydarzenia wynosiła 980 000 zł, co stanowiło ponad 10% całego konińskiego budżetu na kulturę w jego części bieżącej. W 2020 roku planowano dotację w wysokości 480 000 zł, ale po odwołaniu tego wydarzenia została ona przekazana do ogólnego budżetu miasta.

Zarówno pandemia, jak i znaczenie „Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca” jest też widoczne na wykresie przedstawiającym procentowe ujęcie budżetu na kulturę w części bieżącej. Można na nim zauważyć, że o ile w latach 2017-2019 budżet kształtował się na poziomie powyżej 2 procent, to po 2022 nastąpił znaczący spadek. W 2021 roku udział ten spadł do poziomu 1,67 procent.

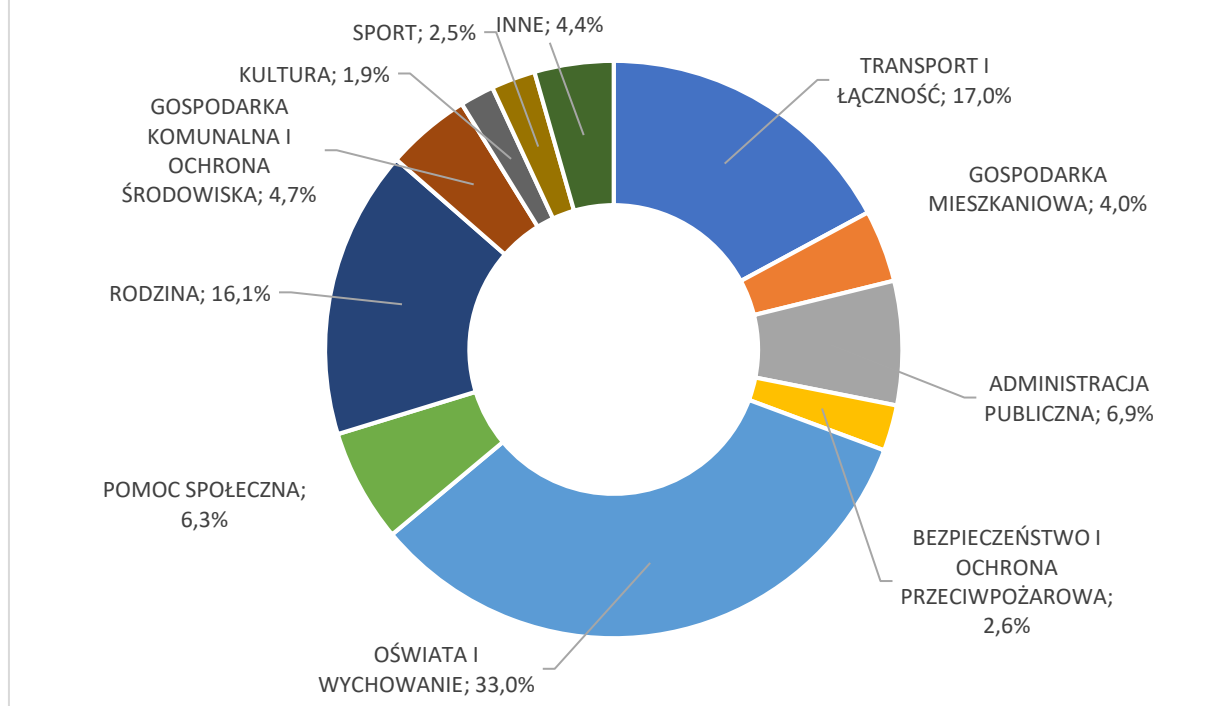

Blisko dwuprocentowy udział kultury w budżecie miasta w latach 2017 – 2021 oznacza, że kultura należała do najmniej dofinansowanych obszarów działalności Konina.

W objętym analizą okresie najwięcej pieniędzy zostało przeznaczonych na oświatę i wychowanie (średnio 33%) oraz transport i łączność (średnio 17%). W 2020 roku, gdy budżet Konina był rekordowo wysoki, udział wydatków na transport i łączność stanowił 24,3% środków. Wówczas procentowy udział kultury w budżecie miasta był najniższy.

Struktura wydatków budżetu Konina z lat 2017 -2021 pokazana została na poniższym wykresie.

Struktura średnich wydatków budżetu miasta Konina z lat 2017-2021

W wywiadach IDI i ankietach online, jako jedną z kluczowych słabości konińskiej kultury, najczęściej wskazywano bardzo niski poziom jej finansowania. Taka teza znajduje swoje potwierdzenie w danych, ale przy zastrzeżeniu, że dotyczy ona praktycznie całego sektora kultury w Polsce.

Warto jednak zauważyć, że średnia procentowego udziału bieżącego budżetu na kulturę dla 100 największych polskich miast liczona dla lat 2010-2015 wynosiła 2,6 procent. Dodatkowo – o ile wartość tego wskaźnika wśród dziesiątki miast z najwyższym procentowym udziałem inwestycji w kulturę w budżecie miasta wyniosła wówczas 4 procent, to wśród dziesiątki miast z odpowiednio najniższym wskaźnikiem było to średnio 1,5%. Oznacza to, że z obecnym procentowym udziałem wydatków na kulturę na poziomie 1,67 procent Konin plasowałby się wówczas wśród tych właśnie miast.

Na potrzeby niniejszej analizy porównano budżet Konina z miastami o podobnej wielkości. W zestawieniu ujęto takie ośrodki jak Jastrzębie Zdrój (88 tys. mieszkańców),

Nowy Sącz (83 tys.), Jelenia Góra (78 tys.), Siedlce (77 tys.), Mysłowice (74 tys.) oraz Piotrków Trybunalski (72 tys.). Konin w 2021 roku zamieszkiwało oficjalnie 71 427 mieszkańców (o 3 407 mniej niż w 2017 roku).

W poniższej tabeli zostało pokazane zestawienie ogólnych budżetów objętych porównaniem miast. W kolejnych znalazły się kluczowe wskaźniki – inwestycje w kulturę liczone *per capita* oraz procentowy udział kulturalnego budżetu miasta

Porównanie Konina do miast na prawach powiatu o podobnej wielkości					
Nazwa miasta	Ludność	Budżet na kulturę w 2021 (łącznie)	Budżet na kulturę w 2021 (bieżące)	Łączny budżet miasta	Budżet w części bieżącej
Jastrzębie Zdrój	88038	19 901 641,4 zł	13 727 913,9 zł	582 285 563,6 zł	511 941 597,6 zł
Nowy Sącz	83558	6 489 747,7 zł	6 457 477,7 zł	718 325 352,3 zł	635 679 117,4 zł
Jelenia Góra	78335	22 479 875,2 zł	17 857 037,9 zł	559 651 788,2 zł	520 317 151,0 zł
Siedlce	77813	10 923 430,0 zł	10 148 520,1 zł	600 676 303,1 zł	560 540 441,8 zł
Mysłowice	74559	7 665 899,1 zł	7 567 899,1 zł	562 338 383,6 zł	501 444 221,8 zł
Konin	71427	10 885 271,2 zł	9 261 481,3 zł	618 397 066,3 zł	554 862 781,8 zł
Piotrków Trybunalski	72520	18 670 526,3 zł	9 629 145,4 zł	530 367 274,7 zł	496 291 914,0 zł

Porównanie Konina do miast na prawach powiatu o podobnej wielkości – wydatki <i>per capita</i> .					
Nazwa miasta	Ludność	Budżet na kulturę w 2021 (łącznie)	Budżet na kulturę w 2021 (bieżące)	Łączny budżet miasta	Budżet w części bieżącej
Jastrzębie Zdrój	88038	226,1 zł	155,9 zł	6 614,0 zł	5 815,0 zł
Nowy Sącz	83558	77,7 zł	77,3 zł	8 596,7 zł	7 607,6 zł
Jelenia Góra	78335	287,0 zł	228,0 zł	7 144,3 zł	6 642,2 zł
Siedlce	77813	140,4 zł	130,4 zł	7 719,5 zł	7 203,7 zł
Mysłowice	74559	102,8 zł	101,5 zł	7 542,2 zł	6 725,5 zł
Konin	71427	152,4 zł	129,7 zł	8 657,7 zł	7 768,2 zł
Piotrków Trybunalski	72520	257,5 zł	132,8 zł	7 313,4 zł	6 843,5 zł

Porównanie Konina do miast na prawach powiatu o podobnej wielkości – udział procentowy			
Nazwa miasta	Ludność	Procent % na kulturę w budżecie miasta (łącznie)	Procent na kulturę w budżecie miasta (bieżące)
Jastrzębie Zdrój	88038	3,4%	2,7%
Nowy Sącz	83558	0,9%	1,0%
Jelenia Góra	78335	4,0%	3,4%
Siedlce	77813	1,8%	1,8%
Mysłowice	74559	1,4%	1,5%
Konin	71427	1,8%	1,7%
Piotrków Trybunalski	72520	3,5%	1,9%

Takie porównanie uwzględniające najnowsze dane pokazuje, że choć Konin plasuje się poniżej średniej zarówno w przypadku wskaźnika per capita (średnia inwestycji bieżących 136 zł, Konin 129,7 zł); i udziału procentowego budżetu na kulturę w budżecie miasta (średnia 2, Konin 1,7 proc.), to w istocie mówimy o podobnych wartościach (zwłaszcza, jeśli z porównania usuniemy Jelenią Górę, której specyfika polega na utrzymywaniu 11 instytucji kultury).

Pobliski, znacznie większy Kalisz w 2021 r. przeznaczał – w swoim budżecie bieżącym – 133,3 zł per capita i 1,9 procent środków na kulturę. Mniejsze Leszno odpowiednio 134,1 zł i 2,0 procent. Większą różnicę widać w przypadku Poznania, który przekazywał 225,2 per capita na bieżące potrzeby kultury, co stanowiło 3 procent budżetu miasta (w jego części bieżącej).

Dla pełnego obrazu warto przyrzeć się również budżetowi na majątkowe potrzeby kultury, czyli głównie inwestycje w infrastrukturę – remonty i modernizację. W tej dziedzinie w latach 2017 – 2021 Konin przeznaczył łącznie 2,8 mln złotych. Największe środki wygospodarowano w 2021 r., gdy budżet majątkowy w kulturze wyniósł 1,5 mln złotych. Analiza wydatków instytucji kultury z tego samego okresu pokazuje, że z tej sumy jedynie 410 tys. zł trafiło na modernizację już istniejących obiektów.

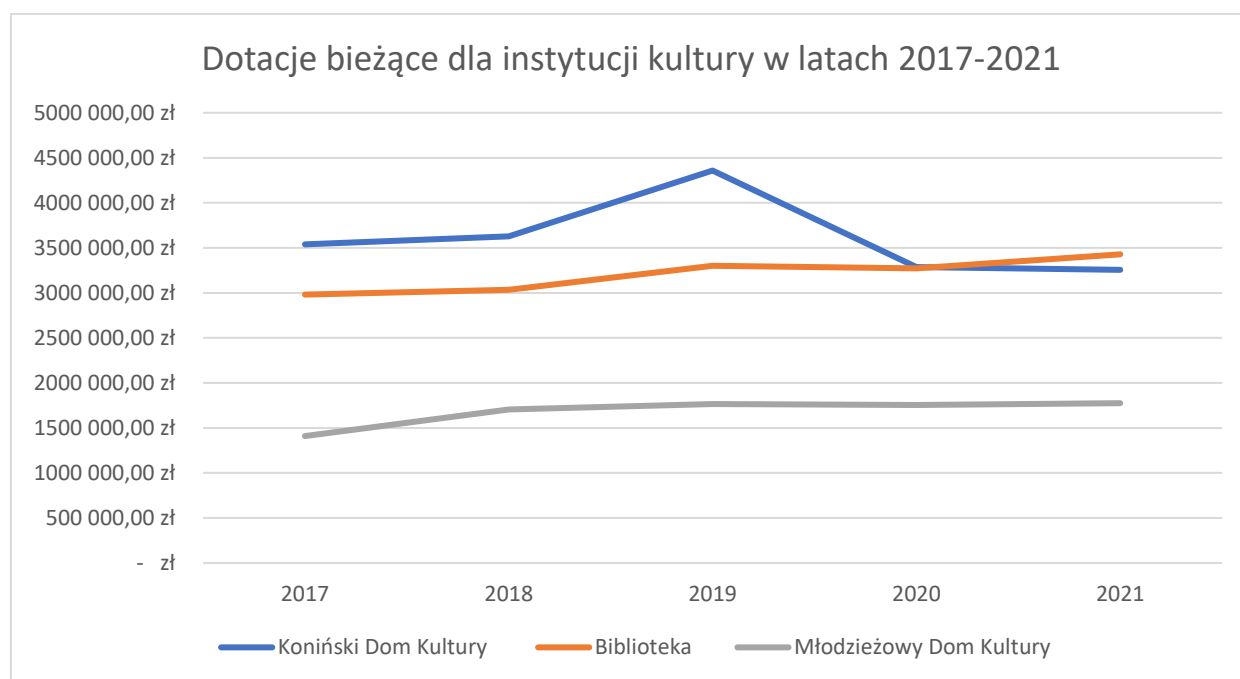
Struktura budżetu na kulturę

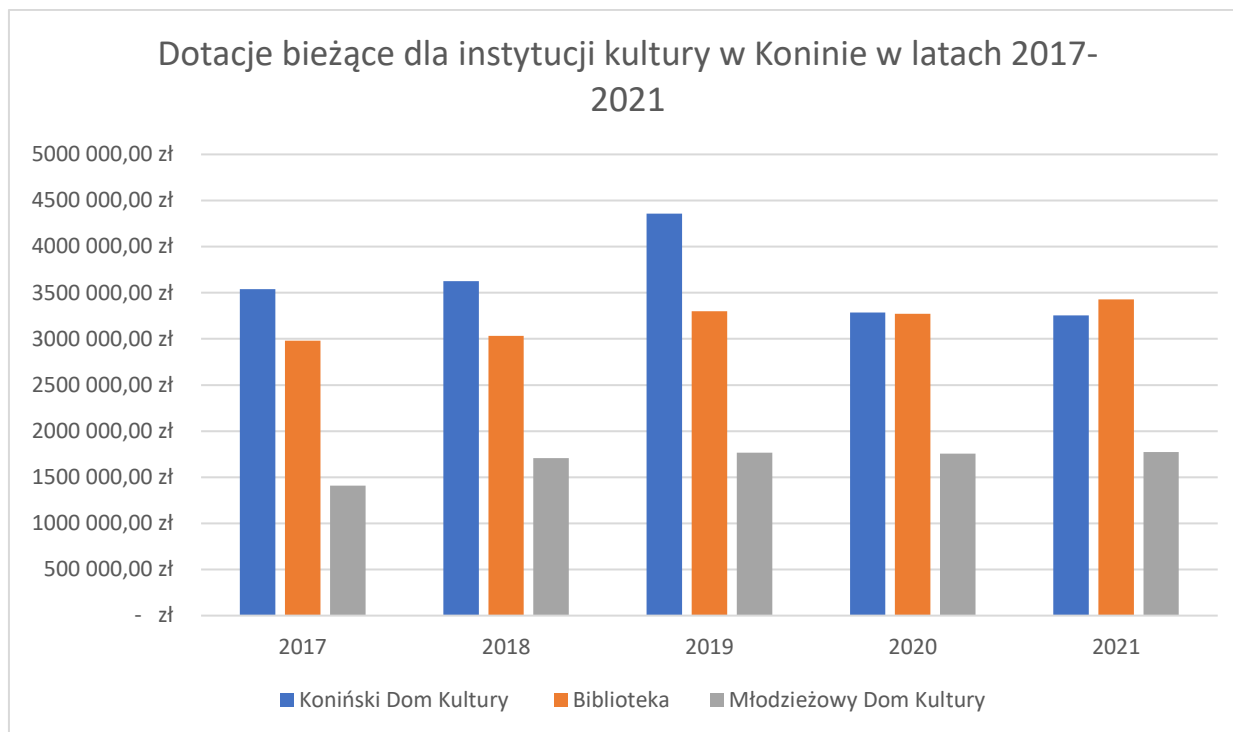
Bieżące finanse na kulturę rozdzielane są pomiędzy trzy miejskie instytucje kultury. Z łącznej kwoty 47,4 mln złotych do KDK, MDK i MBP trafiło 42,4 mln złotych w latach 2017-2021. To 89,5 procenta środków bieżących, które w tym okresie przeznaczono na funkcjonowanie kultury. Pozostałe środki przeznaczone było na wsparcie organizacji pozarządowych i zadania własne Urzędu Miejskiego w Koninie. Na wsparcie organizacji pozarządowych w ramach otwartych konkursów w latach 2018-2021 r. przeznaczono łącznie 620,4 tys. zł (czyli średnio 1,7 procent budżetu bieżącego na kulturę).

Wg badania „DNA Miasta: Miejskie Polityki Kulturalne” dla 99 największych polskich miast średni procentowy udział wydatków na instytucje kultury kształtuje się na poziomie 86%. Konin przekazuje procentowo nieznacznie większą pulę środków dla swoich instytucji.

Na poniższym wykresie przedstawiono wysokość dotacji bieżących dla miejskich instytucji kultury. Tutaj ponownie można zauważyć rok pandemiczny i związane z nim anulowanie „Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca”. Z tego właśnie względu dotacja bieżąca dla Konińskiego Domu Kultury w latach 2020 i 2021 spadła z poziomu 3,6 mln w 2018 i 4,3 mln zł w 2019 r.

W badanym okresie wzrosły dotacje dla Młodzieżowego Domu Kultury i Miejskiej Biblioteki Publicznej. W porównaniu do 2017 r. dotacje bieżące dla tych instytucji wzrosły odpowiednio o 26 i 15 procent. Znacząca część tych podwyżek wynika ze wzrostu poziomu płacy minimalnej, co jednocześnie pokazuje stan zarobków w kulturze.

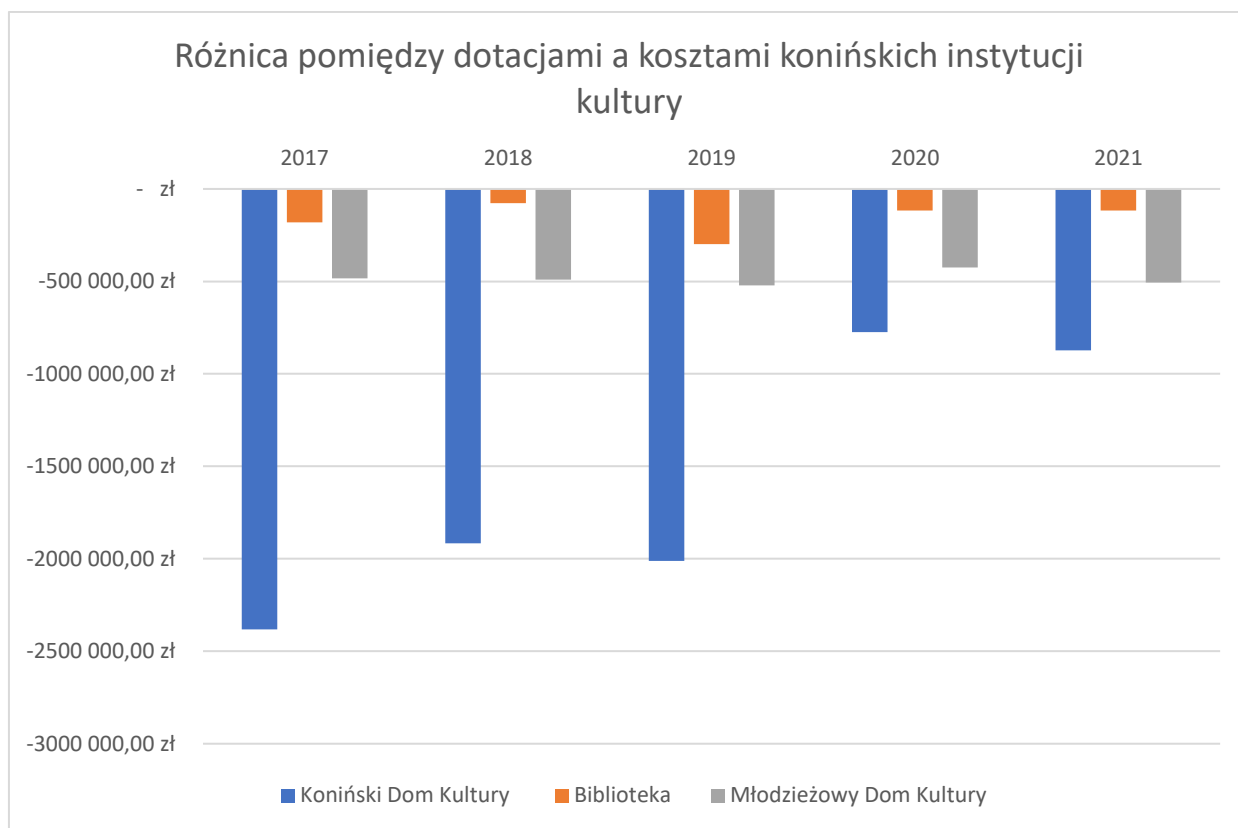

Finanse instytucji kultury

Każda z instytucji kultury – poza dotacją ze środków publicznych - osiąga przychody ze swojej działalności, które wliczane są do jej budżetu i przeznaczone są na prowadzenie działalności kulturalnej. Na poniższym wykresie przedstawiono je w postaci różnicy pomiędzy przychodami a kosztami funkcjonowania instytucji.

W objętym badaniem okresie instytucje zarobiły dodatkowe 11,2 mln złotych. Przychody Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Zofii Urbanowskiej w Koninie – ze względu na charakter prowadzonej przez tę instytucję działalności – wyniosły 790 tys. zł. Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie osiągnął przychód w wysokości 2,4 mln zł, a Koniński Dom Kultury 7,9 mln złotych. Warto zauważyć, że ze względu na pandemię i anulowanie „Międzynarodowego Dziecięcego Festiwalu Piosenki i Tańca w Koninie” przychody KDK spadły w 2020 r. i 2021 r. do poziomu 773 tys. (2020 r.) i 873 tys. (2021 r.) z kwoty 2,3 mln w 2017 r. i 1,9 mln w 2018 r. Młodzieżowy Dom Kultury w Koninie w tym samym czasie zwiększył swoje przychody – z kwoty 484 tys. w 2017 r. do 505 tys. złotych (choć w 2019 r. udało się zyskać 521 tys. zł).

Innym interesującym wątkiem w analizie finansowej jest porównanie środków przeznaczanych na modernizację infrastruktury. Wiadomo już, że pomiędzy 2017 a 2021 rokiem Miasto Konin przeznaczyło na ten cel 410 tys. złotych. Nie są to jednak jedyne środki, jakie zostały przeznaczone na poprawę warunków do prowadzenia działalności kulturalnej w przestrzeniach instytucji kultury. Konińskie instytucje finansowały te działania również ze środków własnych (jak Młodzieżowy Dom Kultury – 87,4 tys. złotych), dotacji przekazanych w ramach konińskiego budżetu obywatelskiego lub dotacji zewnętrznych (Koniński Dom Kultury).

Strukturę finansowania instytucji kultury warto uzupełnić o informację o kosztach ich funkcjonowania. Składają się na nie m.in. wynagrodzenia i świadczenia pracownicze, koszty utrzymania budynków, usługi obce, zakup materiałów czy koszty energii.

Na wynagrodzenia w Konińskim Domu Kultury w okresie objętym analizą przeznaczono 11,4 mln złotych. Razem ze świadczeniami pracowniczymi to 13,8 mln złotych. Mowa więc o średniej kwocie 2,2 mln złotych rocznie na pensje etatowych pracowników oraz

488 tys. na świadczenia pracownicze. Warto zauważyć, że pomiędzy 2017 a 2021 r. suma wynagrodzeń dla pracowników wzrosła jedynie o 2 procent. Wynika to również z systematycznej redukcji zatrudnienia w tej instytucji.

Młodzieżowy Dom Kultury w tym samym czasie na wynagrodzenia pracowników przeznaczył 6,8 mln złotych. Świadczenia pracownicze to kolejne 1,4 mln. Średnia roczna kwota pensji to 1,37 mln złotych, a świadczeń 287 tys. złotych. MDK zwiększył kwotę wynagrodzeń pomiędzy 2017 a 2021 r. o 26 procent.

Miejska Biblioteka Publiczna z kolei zaś na pensje przeznaczyła 11,4 mln zł (średnio rocznie 2,3 mln), a na świadczenia pracownicze 2,5 mln zł (średnio 501 tys. zł rocznie). Instytucja ta zwiększyła sumę środków przeznaczanych na pensje o 16%.

Warto zauważyć, że w przypadku MDK i MBP w Koninie procentowy wzrost kwot przeznaczanych na pensje pokrywa się z procentowym wzrostem dotacji bieżącej. W przypadku wzrostu dotacji dla MDK mowa jest o kwocie niższej niż wzrost pensji (365 tys. zł wobec 371 tys. zł).

Istotne jest także dostrzeżenie, że dotacja bieżąca dla Młodzieżowego Domu Kultury w 2021 r. nie była w stanie zapewnić wystarczających środków, by wypłacić pracownikom należne pensje. Zabrakło 18 278 zł. Wszystkie inne koszty – w tym te związane z prowadzoną działalnością merytoryczną, instytucja musiała sama zarobić.

W przypadku KDKu suma środków z dotacji bieżącej, która pozostawała po odliczeniu pensji i świadczeń pracowniczych, wyniosła w 2021 r. 364 tys. zł.

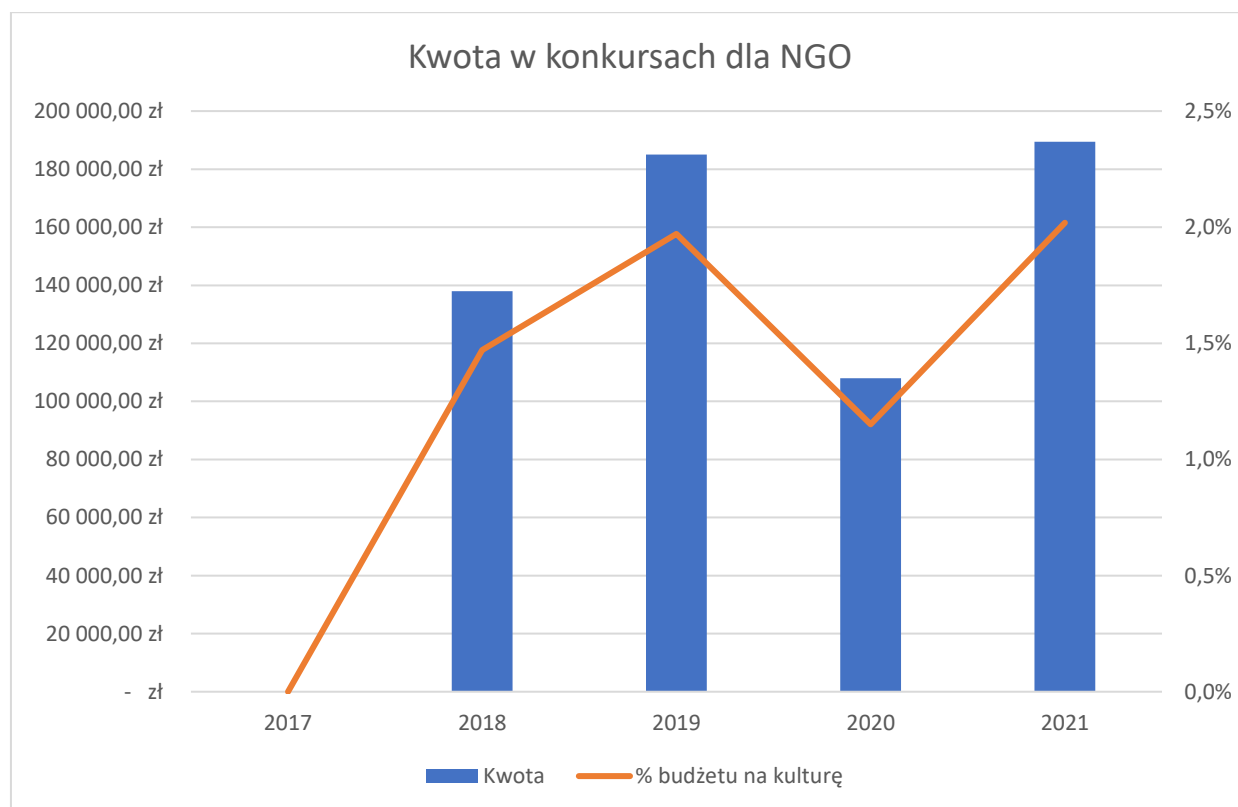
Finansowanie organizacji pozarządowych

Działalność niezależnych twórców i animatorów kultury, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych jest nieodłącznym elementem życia kulturalnego każdego z miast. Przedsięwzięcia tych aktorów uzupełniają istniejącą ofertę, ale podmioty te są często jednymi z najbardziej aktywnych uczestników procesu tworzenia i realizacji lokalnej polityki kulturalnej. Dlatego też władze miast tworzą specjalne systemy

wsparcia finansowego bądź merytorycznego, przeznaczone na działalność pozainstytucjonalną w kulturze.

W przypadku Konina na działalność tego typu organizacji przeznaczają się rocznie średnio 155 tys. zł. Łączna suma środków w latach 2018-2021 (w 2017 roku nie było konkursu) wyniosła 620 tys. złotych.

Na poniższym wykresie przedstawione są budżety dostępne NGO w ramach otwartych konkursów na przestrzeni lat 2017-2021.

W 2015 r. średni udział wydatków służący wsparciu organizacji pozarządowych prowadzących działalność kulturalną wśród 99 największych polskich miast kształtował się na poziomie 2,4 procent budżetu na kulturę (w części bieżącej). Aż połowa miast zdecydowała się na przeznaczenie na ten cel poniżej 1,9 procent swoich kulturalnych budżetów. Konin przeznaczył tu średnio 1,7 procent, a więc zdecydowanie poniżej średniej.

Z otwartego konkursu ofert skorzystało przez ten okres 16 organizacji, z czego 8 więcej niż raz. Trzy organizacje - Wielkopolskie Stowarzyszenie „GOSPEL”, Konińskie Towarzystwo Muzyczne oraz Stowarzyszenie Społeczno- Kulturalne „IN ART”. brało udział we wszystkich konkursach i za każdym razem otrzymywało dotację.

Warto zauważyć, że w zarówno w konkursie z 2019 r., jak i tym organizowanym tuż po pandemii, po raz pierwszy środki dostało po 6 organizacji.

Beneficjentem otwartych konkursów ofert jest Konińskie Towarzystwo Muzyczne – od 2018 do 2021 r. pozyskało z tej puli 124 000 zł (dotacja z 2020 r. nie jest wliczona w tę sumę). Stowarzyszenie „IN ART” pozyskało w tym samym czasie 115 000, a Wielkopolskie Stowarzyszenie „GOSPEL” 103 000 zł.

W analizowanym okresie przyznano 33 dotacje (z czego trzy na trzy lata). Średnia wysokość dotacji wyniosła 16 970 zł. Dla porównania w 2015 r. średnia wysokości dotacji w Białymstoku kształtowała się na poziomie 21 255 zł, a w Olsztynie 5 274 zł (a mediana 4 500 zł). W Gdańsku zaś mówimy o kwocie 19 458 zł.

Wysokość maksymalnej dotacji to 40 000 zł. Najmniejsza dotacja wyniosła 2000 zł.

W konkursach dotacyjnych dla organizacji pozarządowych dotację otrzymuje każda organizacja, która złoży wniosek. Oznacza to całkowity brak konkurencji pomiędzy inicjatywami i stanowi potwierdzenie, że władze Konina wraz komisją oceniającą wnioski nie posiadają sprecyzowanych oczekiwań na temat treści, formy i jakości działań prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

Analiza działalność pozainstytucjonalnej

Działalność pozainstytucjonalna w Koninie to nie tylko organizacje pozarządowe, ale również prywatne przedsiębiorstwa, które potrafią zarabiać na kulturze i odnosić sukcesy artystyczne w prowadzonej działalności.

Respondenci ankiety online pytani o organizacje pozarządowe w obszarze kultury, które prowadzą najciekawsze działania wymienili aż 16 różnych organizacji. Dwie najczęściej wymieniane to Koniński Teatr Tańca i Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne IN ART. Warto jednak zauważyć, że aż 50 procent respondentów nie wymieniło nazwy żadnej organizacji.

W oparciu o analizę wywiadów IDI można sformułować tezę, że ta sfera kultury w Koninie jest niezwykle kreatywna i przedsiębiorcza. Zauważane jest pojawianie się świeżych inicjatyw, których los bywa jednak różny. Wydaje się bowiem, że poza konkursem dotacyjnym dla organizacji pozarządowych, okazjonalną współpracą przy organizacji wydarzeń czy przyznawaniem dorocznych, symbolicznych nagród dla twórców i animatorów konińskiej kultury, w mieście nie ma pomysłu na wsparcie rozwoju najciekawszych inicjatyw.

W rozmowach IDI pojawiały się wątpliwości dotyczące losów niektórych działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe. Zdania na ten temat były podzielone i nie jest możliwym rozstrzygnięcie ich w niniejszej analizie.

Podobny rozdzwięk dotyczył jednak oceny struktury systemu wsparcia działań pozainstytucjonalnych. Część rozmówców uważa, że komisja oceniająca oferty posługuje się obiektywnymi i merytorycznymi kryteriami. Podobna grupa osób zwracała jednak uwagę, że ta ocena jest uzależniona od czynników pozamerytorycznych.

Niezależnie od pojawiających się przeciwstawnych, ale subiektywnych ocen, analiza systemu dotacyjnego Konina wskazuje na zastosowanie relatywnie prostych rozwiązań – standardowo przeprowadza się jeden ogólny konkurs. W 2018 r., zorganizowano także konkurs na działania wieloletnie – przyznano tu 3 dotacje dwóm organizacjom o łącznej sumie 90 000 zł.

Konkurs dla organizacji pozarządowych cechuje się także bardzo ogólnie sformułowanym celem. W 2018 r. władze uznały, że chcą w ten sposób zadania z zakresu działalności kulturotwórczej, organizacji imprez kulturalnych, organizacji koncertów, wydarzeń artystycznych, upowszechniania kultury, sztuki, wybitnych osiągnięć artystycznych, działań i przedsięwzięć umacniających poczucie tożsamości różnorodności kulturowej, rozwijaniu inicjatyw kulturalnych związanych z amatorskim ruchem artystycznym. W 2020 roku, wraz z przyjęciem nowej Strategii Rozwoju Miasta nastąpiły zmiany w oczekiwaniach konkursowych – realizowane zadania miały wspierać cele kulturalne wpisane w strategię.

W 2021 r. w regulaminie konkursowym pojawiły się po raz pierwszy przykładowe oczekiwane rezultaty i wskaźniki:

- Liczba zrealizowanych wydarzeń kulturalnych.
- Produkcje powstałe w wyniku realizacji zadania.
- Liczba odbiorców biorących udział w wydarzeniach.
- Niwelacja deficytów w obszarze kompetencji kulturowych wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców miasta Konina zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie.
- Wzrost wiedzy i działań w zakresie rozwijania społeczności lokalnych i aktywności lokalnej mieszkańców Konina.
- Rozwijanie wiedzy i umiejętności niezbędnych w twórczym myśleniu i działaniu.
- Wzrost aktywności twórczej i zainteresowania nią wśród mieszkańców.
- Liczba osób objętych działaniami kulturotwórczymi.

Ogólnie sformułowane kryteria konkursu sprawiają, iż o dofinansowanie ubiegają się więc wszystkie potencjalnie zainteresowane organizacje niezależnie od tego, jaki jest

charakter prowadzonych przez nie działań. Taki stan rzeczy jest także efektem braku strategicznego myślenia, który został już szeroko opisany w wątku dotyczącym otoczenia formalno-prawnego działalności kulturalnej.

Otwarte konkursy ofert nie są więc odbierane jako narzędzie rozwoju oferty kulturalnej w pożądanym kierunku albo umożliwiającej zwrócenie uwagi na ważne dla sektora kultury kwestie. Oczywiście nie jest to sytuacja wyjątkowa w skali kraju. W większości miast pojawiały się kontrowersje dotyczące sposobu rozstrzygania konkursów ofert i ich braków merytorycznych. Często jednak podniesienie tego tematu w debacie publicznej o stanie polityki kulturalnej przynosiło bardzo konkretne zmiany.

Poza samą formułą konkursu, ważny jest także termin ich ogłoszenia. W Koninie ta kwestia wygląda odmiennie w zależności od roku. W 2017 r. w ogóle ich nie ogłoszono. Konkursy na rok 2018 pojawiły się jeszcze w grudniu roku 2017 i rozstrzygnięto je w styczniu. W następnym 2019 r. kalendarz wyglądał już zupełnie inaczej - konkurs został ogłoszony na początku marca, a jego rozstrzygnięcie nastąpiło w połowie maja. W 2020 r. ogłoszenie nastąpiło w połowie lutego. Następnie konkurs został unieważniony i rozpisano nowy – z datą 22 czerwca 2020 r., który rozstrzygnięto w lipcu. Przyczyną takich działań była pandemia, która doprowadziła również do tego, że część dotacji wieloletnich nie została zrealizowana w zaplanowanej formie i wysokości. W 2021 r. konkurs ogłoszono w kwietniu, rozstrzygnięto na początku czerwca.

Tak rozchwiany harmonogram ogłaszania konkursów utrudnia planowanie działań i rozwoju samej organizacji. Być może nie jest to istotne dla organizacji już doświadczonych w pozyskiwaniu środków na swoje działania, ale dla nowych inicjatyw może to być poważna bariera.

Dodatek metodologiczny - scenariusz wywiadu IDI

Kluczowym elementem każdego badania z serii „DNA Miasta” są pogłębione wywiady z liderami opinii reprezentującymi różne perspektywy patrzenia na miejską kulturę. Dzięki nim poznajemy nie tylko obraz dotychczasowych wydarzeń oraz opinie na temat działalności konkretnych miejsc i osób, ale także jesteśmy w stanie zrozumieć towarzyszącą polityce kulturalnej atmosferę. Ze względu na to, że o udzielenie wywiadu prosimy osoby reprezentujące różne grupy – od urzędników i polityków tworzących i realizujących politykę kulturalną, poprzez twórców i artystów tworzących miejską kulturę, aż po dziennikarzy i komentatorów ją recenzujących – jesteśmy w stanie nie tylko zbudować kompletny obraz systemu zarządzania kulturą, ale także zdiagnozować przyczynę zauważonych sukcesów i porażek.

Scenariusz wywiadu został skonstruowany tak, aby respondenci mogli udzielić odpowiedzi m.in. na pytania o to:

- w jaki sposób władze Konina definiują swoją rolę i odpowiedzialność za kulturę;
- w jaki sposób przedstawiciele środowiska twórców i animatorów kultury definiują swoją rolę i odpowiedzialność za rozwój kultury;
- w jaki sposób twórcy i animatorzy konińskiej kultury definiują kulturę i budują oczekiwania wobec władz;
- jak wygląda stan dotychczasowej debaty na tematy związane z jakością kultury i systemem jej zarządzania;
- jak wygląda stan miejskiej oferty kulturalnej;
- jaka jest kondycja środowiska twórców i animatorów miejskiej kultury;
- jak dzisiaj kształtuje się tożsamość miasta i które z jej elementów najsilniej kształtują dzisiaj kod DNA Konina;
- jak może wyglądać przyszłość miejskiej kultury;

TREŚĆ SCENARIUSZA

Polityka kulturalna

Proszę dokończyć zdanie – Kultura jest ważna, bo...

Czy Pana/Pani zdaniem władze Konina mają podobne zdanie na ten temat?

W jaki sposób władze Konina definiują swoją rolę i odpowiedzialność za kulturę w mieście?

Co jest dzisiaj celem konińskiej polityki kulturalnej?

Kto i kiedy sformułował ten cel?

Czy istnieją alternatywne propozycje? Kto jest stworzył?

Czy w środowisku twórców kultury (niezależnie od władz miasta) panuje spójny pogląd na temat tego, co jest (lub co powinno być) celem miejskiej polityki kulturalnej?

Kto ma największy wpływ na to, w jaki sposób Konin definiuje swoją rolę i odpowiedzialność za kulturę w mieście?

Jaki jest obecnie stan dialogu pomiędzy twórcami kultury a władzami miasta w Koninie?

O czym się obecnie dyskutuje? O czy powinno się dyskutować?

Czy główne wątki w tej debacie zmieniły się w ciągu ostatnich kilku lat?

Kto jest najbardziej aktywnym uczestnikiem tej dyskusji?

Czyje zdanie jest dla Pana/Pani w tym kontekście ważne?

Jak ocenia Pan/Pani dotychczasowe działania władze miasta i środowiska twórców kultury zmierzające do wypracowania spójnej polityki kulturalnej?

Ile wynosi budżet miasta na kulturę? Jaki to procent wydatków całego miasta?

Gdyby zwiększyć budżet na kulturę na co najlepiej byłoby przeznaczyć środki? Jaka byłaby najlepsza inwestycja?

Czy ta suma jest wystarczająca?

/Jeśli nie/ - ile pieniędzy brakuje miejskiej kulturze? Na co powinny zostać wydane?

Czy uważa Pan/i, że środki te są efektywnie wydawane, czy można byłoby polepszyć efektywność ich lokowania?

Która instytucja kultury jest najlepiej dotowana? Z czego to wynika?

Jak wygląda system finansowania organizacji pozarządowych w mieście?

Czy liczba środków i możliwości ich pozyskiwania jest wystarczająca?

Czy ten system jest przejrzysty?

Czy ten system jest uczciwy?

Tożsamość

Co Pan/Pani uważa za najważniejsze elementy definiujące współczesny kod DNA Konina?

W jaki sposób mieszkańcy Konina myślą o swoim mieście? Co jest dla nich ważne?

W jaki sposób osoby spoza Konina postrzegają to miasto?

Czy te elementy uległy przemianie w ostatniej dekadzie? Czym była spowodowana ta zmiana?

W jaki sposób te elementy wpływają na kulturę miejską? Czy jest to wpływ pozytywny czy raczej negatywny?

Stan kultury w mieście

Czym Konin wyróżnia się na kulturalnej mapie Polski? Czego można doświadczyć tylko tutaj?

Czy kultura miejska w Koninie rozwija się? Co o tym świadczy? Na jakiej podstawie możemy to ocenić?

Czy potrzeby mieszkańców, jeśli chodzi o kulturę, są Pan/Pani zdaniem zaspokojone?

Czego Pana/Pani zdaniem oczekują od kultury mieszkańcy Konina?

Czy w ciągu ostatnich kilku lat te preferencje się zmieniły?

W jaki sposób te oczekiwania wpływają na prace twórców kultury?

W jaki sposób te oczekiwania są odczytywane przez decydentów?

Jak duże jest dzisiaj środowisko ludzi kultury w mieście? Kto je tworzy?

Czy w środowisku kultury są tzw. liderzy opinii, którzy nadają ton dyskusji o stanie kultury w mieście? Kim oni są?

Kto jest aktualnie najbardziej aktywnym inicjatorem zmian w sposobie prowadzenia polityki kulturalnej? Czy jest ktoś, kogo moglibyśmy określić jako największego hamulcowego? Kto nim jest?

Jakie są najważniejsze miejsca kultury na mapie Konina? Dlaczego są ważne?

Które z kulturalnych działań (wydarzeń, programów) prowadzonych w Konina są dla Pana najciekawsze i najbardziej perspektywiczne?

Jak Pan/Pani ocenia działalność miejskich instytucji kultury? Czy wypełniają one powierzone im role?

Która z instytucji kultury w mieście Pana/Pani zdaniem najlepiej obecnie wykonuje swoją pracę?

Która zaś zdecydowanie nie wykorzystuje swojego potencjału?

Jakie wyzwania stoją dzisiaj przed miejskimi instytucjami kultury?

Co jest największą obecnie barierą w ich rozwoju?

Czy instytucje kultury współpracują ze sobą czy też rywalizują? Na czym polega i czego dotyczy współpraca/rywalizacja?

Jak Pan/Pani ocenia obecną kondycję środowiska twórców pozainstytucjonalnych (organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, niezależnych twórców i animatorów kultury)?

Jakie są największe wyzwania stojące przed tą grupą twórców?

Które z prowadzonych przez tę grupę twórców działań są warte największego zainteresowania?

Czy ten obszar twórczości kultury Pana/Pani zdaniem rozwija się? Na jakiej podstawie możemy to ocenić?

Jaki jest wpływ instytucji i działań prowadzonych przez władze województwa na stan kultury w mieście? Jak wygląda współpraca między instytucjami miejskimi a wojewódzkimi?

Czy lokalni przedsiębiorcy wspierają twórców kultury w mieście?

TAK – w jakiś sposób? Dlaczego?

NIE – dlaczego nie?

Sytuacja lokalna

Proszę powiedzieć, co uważa Pan/i za największy dotychczasowy sukces polityki kulturalnej miasta? Kto jest za to odpowiedzialny?

A jak ocenia Pan/i sytuację w sektorze kultury w porównaniu z innymi miastami? Które miasta są punktem odniesienia?

Jak ocenia Pan/i swoje miasto na tle kraju, jeśli chodzi o siłę środowiska kulturalnego i poziom instytucji kultury? Dlaczego tak, a nie inaczej, co jest w nim ciekawe i wartościowe, a co nie?

W co, jeśli chodzi o szeroko rozumianą kulturę, powinno inwestować miasto?

Na co postawić?

Jaka jest pozycja i rola Konina w Polsce i regionie?

Szanse, zagrożenia, kierunki rozwoju kultury

Jak Pan/i uważa, jak będzie wyglądał rozwój kultury w Pana/i mieście w najbliższych 5 latach?

Jakie główne priorytety powinna mieć polityka kulturalna w Pana/i mieście?

Czy widzi Pan/i szansę na realizację tych priorytetów w przyszłości?

Od czego zależy czy przedstawione przez Pana/Panią priorytety zostaną zrealizowane?

Czy działania miasta w sferze kultury powinny być w jakiś sposób ewaluowane? Jeśli tak, to w jaki sposób? (podpowiedzi przy braku odpowiedzi spontanicznych: doradztwo firmy zewnętrznej, badania społeczne, konsultacje z mieszkańcami)

Wiadomo, że najważniejszą barierą rozwoju kultury jest brak środków. Co jeszcze – w znaczącym stopniu – utrudnia rozwój kultury w mieście?

Czy można zaobserwować emigrację mieszkańców do większych ośrodków? Jakiego rodzaju grupy opuszczają miasto i dlaczego? Czy można powstrzymać ten odpływ ludzi?

Czy kultura i polityka kulturalna powinna stać się narzędziem zmiany społecznej?

Dlaczego tak? Dlaczego nie?

Czy polityka kulturalna powinna skupić się na problemach i wyzwaniach stojących przed sektorem kultury czy też powinna wykraczać poza sektor?

Na zakończenie

Czy sytuacja obecna w kulturze i jej związkach z polityką daje Panu/Pani podstawy do optymizmu/pesymizmu? Na czym Pan/Pani opiera tę opinię? Co musiałoby się stać, aby Pan/Pani zmieniła swoje zdanie na ten temat?

Dziękujemy.